

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS ĮSTATYMO
NR. XI-1375 1, 2, 3, 5, 6, 7, 11, 12, 13¹, 14, 14¹, 15¹, 16, 19, 20, 20¹, 20², 22, 22¹, 23, 28, 29, 30, 31,
37, 38, 39¹, 39³, 39⁵, 39⁶, 45, 46, 48, 49, 51, 55, 57, 59, 60, 63, 64, 65 STRAIPSNIŲ,
SEPTINTOJO SKIRSNIO PAVADINIMO, PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO
PAPILDYMO 1¹, 39⁷, 48¹, 48², 58¹ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO IR SU JUO
SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 1, 2, 3, 5, 6, 7, 11, 12, 13¹, 14, 14¹, 15¹, 16, 19, 20, 20¹, 20², 22, 22¹, 23, 28, 29, 30, 31, 37, 38, 39¹, 39³, 39⁵, 39⁶, 45, 46, 48, 49, 51, 55, 57, 59, 60, 63, 64, 65 straipsnių, septintojo skirsnio pavadinimo, priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 1¹, 39⁷, 48¹, 48², 58¹ straipsniais įstatymo projektas (toliau – AIEĮ projektas), Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 16, 17, 21¹, 22, 31, 39, 48, 48¹, 48², 48³, 52¹, 73², 75² straipsnių, priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo septintuoju² skirsniu įstatymo projektas (toliau – EEĮ projektas), Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 2, 13, 13¹, 33 ir 37 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – EĮ projektas), Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatymo Nr. XIV-196 1, 2, 5, 11, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 31, 32, 33 straipsnių, priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 20¹ straipsniu įstatymo projektas (toliau – ADĮ projektas), Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatymo Nr. XIV-196 2, 17 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2755 2 ir 3 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – ADĮ projektas Nr. 2) ir Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo Nr. I-1495 2, 3, 8, 11, 12 straipsnių, 1, 2 ir 3 priedų pakeitimo įstatymo projektas (toliau – PŪVPAVĮ projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai) parengti siekiant tobulinti teisinį atsinaujinančių energijos išteklių (toliau – AEI) plėtros reglamentavimą ir užtikrinti Europos Parlamento ir Tarybos 2023 m. spalio 18 d. direktyvos (ES) 2023/2413, kuria iš dalies keičiami Direktyva (ES) 2018/2001, Reglamentas (ES) 2018/1999 ir Direktyva 98/70/EB, kiek tai susiję su skatinimu naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, ir panaikinama Tarybos direktyva (ES) 2015/652 (toliau – Direktyva), nuostatų perkėlimą į nacionalinę teisę.

AIEĮ projektu perkeliant Direktyvą siekiama:

1. Tikslinant Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo (toliau – Įstatymas) 1 straipsnį:

1.1. nustatyti privalomą tikslą iš AEI pagaminto nebiologinės kilmės kuro, naudojamam energijos ir ne energetikos tikslais, nustatant ir šio tikslo mažinimo galimybes bei siektiną tikslą AEI suvartojimui pramonės sektoriuje energijos ir ne energetikos tikslais;

1.2. nustatyti siektiną tikslą dėl pažangių energijos iš AEI gamybos technologijų diegimo;

1.3. Įstatymo 1¹ straipsniu apibrėžti atvejus, kada AEI plėtra gali būti laikoma atitinkanti viršesnę viešąjį interesą ir visuomenės sveikatos ir saugos tikslą.

2. Tikslinant Įstatymo 2 straipsnio 28² dalį, siekiama įtvirtinti, kad sąvoka „hibridinė elektrinė“ apimtų junginį, sudarytą iš vienos atsinaujinančių išteklių energijos rūšis naudojančios elektrinės ir energijos kaupimo įrenginio.

3. Tikslinant Įstatymo 3 straipsnį, siekiama užtikrinti tikslo dėl pažangių energijos iš AEI gamybos technologijų diegimo įgyvendinimą.

4. Tikslinant Įstatymo 6 straipsnį, siekiama užtikrinti tikslo dėl iš AEI pagaminto nebiologinės kilmės kuro, naudojamo energijos ir ne energetikos tikslais ir energijos, pagamintos iš AEI, suvartotos energijos ir ne energetikos tikslais pramonės sektoriuje, įgyvendinimą.

5. Tikslinant Įstatymo 7 straipsnį, siekiama skatinti savanoriškas pramonės gaminių, pagamintų naudojant AEI ir iš AEI pagamintą nebiologinės kilmės kurą, ženklinimo sistemas.

6. Tikslinant Įstatymo 15¹ ir 16 straipsnius, siekiama užtikrinti, kad leidimų išdavimo procedūros netruktų ilgiau nei nustatyta Direktyvoje.

7. Tikslinant Įstatymo 28 ir 29 straipsnius, siekiama užtikrinti atitiktį Direktyvos nuostatoms, t. y. patikslinti AEI kilmės garantijų (toliau – kilmės garantija) reglamentavimą aiškiai nustatant, kokiais atvejais yra galimi sandoriai dėl kilmės garantijų, nustatant, kaip turi būti nurodoma gamybos

pradžios ir pabaigos data, patikslinant, kokiam energijos vienetui suteikiama kilmės garantija, įtraukiant iš AEI pagamintą nebiologinės kilmės kurą ir atliekant kitus redakcinius pakeitimus.

8. Tikslinant Įstatymo septintąjį skirsnį siekiama įtraukti kurą iš perdirbtų neatsinaujinančių išteklių atliekų ir iš atsinaujinančių energijos išteklių pagamintą nebiologinės kilmės kurą, kuriems būtų taikomi tvarumo ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo kriterijai.

9. Papildyti nauju tikslu, kad išmetamųjų ŠESD, susidarančių dėl iš AEI pagaminto nebiologinės kilmės kuro ir kuro iš perdirbtų neatsinaujinančių išteklių atliekų naudojimo, kiekis, palyginti su išmetamųjų dujų, susidarančių dėl iškastinio kuro naudojimo, kiekiu, sumažės mažiausiai 70 procentų;

10. Tikslinant Įstatymo 39¹, 39³ straipsnius ir papildant Įstatymą 39⁷ straipsniu, siekiama užtikrinti Direktyvos nuostatų, susijusių su pakopiniu biomasės naudojimo principu (biomasės panaudojimu energetiniais tikslais), biomasės tvarumo ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo kriterijų taikymu šilumos, elektros energijos gamybos įrenginiuose, perkėlimu į nacionalinę teisę.

11. Tikslinant Įstatymo 45 straipsnio nuostatas užtikrinti, kad teisinis reglamentavimas būtų taikomas ne tik atsinaujinančių išteklių energijos gamybos įrenginių montuojantiems, bet ir projektuojantiems specialistams.

12. Papildant Įstatymą 48¹ ir 48² straipsniais, siekiama nustatyti paspartintas atsinaujinančių išteklių energijos plėtros zonas saulės šviesos energijos ir vėjo elektrinėms, perdavimo ir (ar) skirstomiesiems tinklams bei kaupimo įrenginiams. Tuo atveju, kai iš atsinaujinančių energijos išteklių pagaminto nebiologinės kilmės kuro gamybos įrenginių plėtrą numato strateginiai dokumentai, šios technologijos taip pat būtų numatytos paspartintos plėtros zonų plane.

13. Įstatymo 49 straipsnio pakeitimu siekiama užtikrinti, kad AEI plėtros procesai padėtų įgyvendinti principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“;

14. Įstatymo 55 straipsniu siekiama užtikrinti visų tikslų, nustatytų Įstatymo 1 straipsnio 4 ir 5 dalyse, pasiekimo stebėseną.

15. Įstatymo 58¹ straipsniu siekiama užtikrinti galimybę sudaryti bendradarbiavimo susitarimus dėl iš AEI pagaminto nebiologinės kilmės kuro kiekio ar jo dalies perdavimo tarp Lietuvos Respublikos ir kitų valstybių narių.

16. Įstatymo 59 straipsniu siekiama sukurti sąlygas vykdyti bendrus AEI projektus sausumos ir jūrinėje teritorijoje.

17. Atlikti kiti pakeitimai.

AIEI projektu tobulinant teisinį reglamentavimą siūloma:

1. Tikslinant Įstatymo 14¹ straipsnį siekiama užtikrinti:

1.1. asmenų, norinčių pakeisti vykdomą arba planuojamą vykdyti energetikos veiklą į kitą veiklą, kuri priskiriama tai pačiai elektros energetikos sistemos pralaidumų grupei pagal Vyriausybės 2023 m. vasario 1 d. nutarimą Nr. 65¹, vykdomos energetikos veiklos tęstinumą, kai nėra laisvų elektros energetikos sistemos pralaidumų;

1.2. asmenų, gavusių fiksuotą elektros energijos iš AEI tarifą ir prijungimo prie elektros tinklų nuolaidą, vykdomos energetikos veiklos tęstinumą, nustatant sąlygas, kai keičiant vykdomą energetikos veiklą, suteikta prijungimo prie elektros tinklų nuolaida nėra gražinama.

2. Įstatymo 49 straipsnio pakeitimu siekiama užtikrinti, kad:

2.1. statybą leidžiantis dokumentas būtų išduodamas atlikus visas būtinas procedūras. Patikslinama, kad nesudarius susitarimo dėl veiklos žemės sklypuose sąlygų statybą leidžiantis dokumentas neišduodamas;

2.2. energijos kaupimo įrenginių statyboms tam tikrais atvejais nereikėtų keisti žemės paskirties;

2.3. būtų įtvirtinta, nuo kurio momento laikoma, kad yra planuojama statyti didesnę kaip 30 kW įrengtosios galios vėjo elektrinę. Šis aspektas svarbus dėl to, kad žemės sklypų savininkai, kurių nuosavybė patenka į atstumą nuo vieno vėjo elektrinės stiebo iki keturių elektrinės stiebų, neturi teisės reikšti prieštaravimų, tačiau asmuo, suinteresuotas elektros energijos gamybos didesnės kaip 30 kW

¹ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/25c7b3f0a2d211ed8df094f359a60216>.

įrengtosios galios vėjo elektrinėje vykdymu, privalo šiems žemės sklypų savininkams pateikti informaciją, kad būtų žinoma, jog norint pradėti statybas, privaloma apie jas informuoti vystytoją ir su juo sudaryti susitarimą dėl sveikatos saugos reikalavimų užtikrinimo. Ši situacija aktuali ir vieno vėjo elektrinės stiebo atstumo atveju, kai asmenys nepateikia jokio atsakymo ir nesudaromas susitarimas dėl veiklos žemės sklypuose sąlygų. Tais atvejais, kai informaciniai pranešimai nėra registruojami, nėra užfiksuojama informacinių pranešimų siuntimo pabaiga, todėl gali susidaryti situacijų, kai asmuo savo žemės sklype pradeda statybas vystytojui nežinant ir taip užkerta kelią elektrinės statyboms;

2.4. būtų aiškiai nustatoma, kada asmuo, suinteresuotas elektros energijos gamybos didesnės kaip 30 kW įrengtosios galios vėjo elektrinėje vykdymu, su žemės sklypo ir (ar) statinio savininku privalo sudaryti susitarimus, o kada neprivalo. Svarbu tai, kad pasitaiko atvejų, kai nėra galimybės surasti žemės sklypo ar statinio savininko arba kai jis nereaguoja į gaunamus pranešimus dėl planuojamų vėjo elektrinės statybų, nurodo, kad neprieštaruoja statyboms, tačiau susitarimo sudaryti nenori. Tokiais atvejais asmuo, suinteresuotas elektros energijos gamybos didesnės kaip 30 kW įrengtosios galios vėjo elektrinėje vykdymu, patenka į situaciją, kai yra stabdomi vykdomi projektai, taip pat stabdoma ir prioritetu laikytina AEI plėtra Lietuvoje;

2.5. būtų įtvirtintas papildomas juridinių faktų registravimas valstybės įmonėje Registrų centre (žemės sklypų savininkų vieno vėjo elektrinės stiebo atstumu ir atstumu nuo vieno vėjo elektrinės stiebo iki keturių vėjo elektrinės stiebų). Ši dalis susijusi su 13.4 papunkčiu, kuriame nurodoma, kada laikoma, kad jau planuojamos vėjo elektrinės statybos. Juridinių faktų registravimas užtikrins aiškią informacijos pateikimo visuomenei pabaigą, po kurios įstatyme nustatytais atvejais bus taikomi tam tikri apribojimai. Taip pat siekiama nustatyti aiškų reguliavimą ir nurodoma, kad juridinių faktų išregistravimas vyktų Nekilnojamojo turto registro sistemos nuostatuose nustatyta tvarka;

2.6. būtų įtvirtinta, kad asmuo, suinteresuotas elektros energijos gamybos didesnės kaip 30 kW įrengtosios galios vėjo elektrinėje vykdymu, siųsdamas informacinius pranešimus vadovaujasi Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos paskelbtais pavyzdiniais pranešimais. Pavyzdinės prašymo formos nustatymas užtikrins, kad visuomenei būtų pateikiama aiški ir suprantama informacija. Tikslas, kad asmuo, gavęs informaciją apie vėjo elektrinės statybas, ją suprastų ir nekiltų papildomų klausimų;

2.7. kiti redakciniai patikslinimai.

3. Tikslinant Įstatymo 64 straipsnį sprendžiama problema, kai nėra įtvirtinto aiškaus termino, per kurį asmenys turi teisę kreiptis su skundu į Valstybinę energetikos reguliavimo tarybą (toliau – Taryba), o tai neužtikrina teisinio apibrėžtumo principo.

Toks termino neįtvirtinimas teisės aktuose gali lemti situacijas, kuomet, pavyzdžiui, išduodamos išankstinės prijungimo sąlygos galioja 6 mėnesius, bet skundas dėl jų gali būti paduodamas net pasibaigus jų galiojimui. Kitais atvejais, AEI vystytojams pralaidumai pagal perdavimo sistemos operatoriaus Pasinaudojimo elektros tinklais aprašą rezervuojami ciklais – kas 3 mėnesius. Tai reiškia, kad kas 3 mėnesius situacija, susijusi su elektros tinkluose esančiais laisvais pralaidumais, keičiasi iš esmės. Taigi vystytojams delsiant ginti savo teises ir nesikreipiant į Tarybą su skundu, jų siekiami gauti pralaidumai būna rezervuoti jau kitų asmenų. Ginčo pralaimėjimo atveju kyla itin didelė rizika, kad pralaidumai turės būti perleisti asmeniui ne sąžiningai dalyvavusiam pralaidumų rezervavimo procese, bet inicijavusiam ginčą – tai lemtų ir kitų ginčų kilimą.

4. Pripažįstant netekusiomis galios nuostatas dėl biokuro, biodegalų, biodujų, biotepalų ir bioalyvų prekybos taisyklių, būtų užtikrinta, kad įstatyme neliktų neaktualių nuostatų. Pažymėtina, kad taisyklės, nustatančios didmeninės ir mažmeninės prekybos nefasuotais naftos produktais, biokuru, biodegalais, bioalyva ir kitais degiaisiais skystais produktais buvo atnaujintos, pakeičiant jų pavadinimą į Prekybos naftos produktais taisyklės, nustatančias didmeninės ir mažmeninės prekybos nefasuotais naftos produktais ir fasuotomis suskystintomis naftos dujomis reikalavimus, o šių taisyklių rengimo pagrindas yra Energetikos įstatymo 6 straipsnio 7 punktą.

EEĮ projektu perkeliant Direktyvą:

1. Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 17 straipsnio pakeitimu siekiama sutrumpinti leidimo modernizuoti iš atsinaujinančių išteklių elektros energiją gaminančią elektrinę ar elektros energijos gamybos įrenginį bei leidimo gaminti elektros energiją, kai jis išduodamas atlikus atsinaujinančių išteklių elektros energiją gaminančios elektrinės ar elektros energijos gamybos įrenginio modernizavimą išdavimo terminą.

2. Elektros energetikos įstatymo 31 straipsnio pakeitimu siekiama užtikrinti, kad perdavimo tinklo operatorius skelbtų informaciją apie AEI dalį ir išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį bei jų prognozes.

3. Elektros energetikos įstatymo 48¹ straipsnio pakeitimu siekiama nustatyti pareigą energijos kaupimo įrenginius gaminantiems asmenims užtikrinti, kad būtų galimybė susipažinti su kaupimo įrenginio informacija.

EEĮ projektu tobulinant teisinį reglamentavimą AEI plėtrai:

1. Dėl elektrinių patikros. Siūlomais Elektros energetikos įstatymo 16 straipsnio 30 dalies pakeitimais siekiama užtikrinti, kad Lietuvoje vėjo elektrinių eksploatuotų asmenys, atitinkantys technologinių, finansinių ir vadybinių pajėgumus. Pastaruoju metu įvyko keletas eksploatuojamų ir statomų vėjo elektrinių griūčių, o šių incidentų priežastys galimai yra susijusios su nepakankama vėjo elektrinių priežiūra.

2. Dėl atitikties techniniams reikalavimams. Siūlomais Elektros energetikos įstatymo 16, 21¹ ir 48² straipsniais siūloma spręsti situaciją, kai statant elektrinę, įskaitant hibridinę elektrinę, gamintojas negali užtikrinti atitikties techniniams reikalavimams, kurie neturi įtakos energetikos sistemai (pavyzdžiui, pateiktas ne visos apimties matematinis modelis, nėra pateikta matematinio modelio patikrinimo ataskaita, matematinio modelio veikimas neatitinka bandymo metu fiksuotų parametrų), tačiau šią atitiktį užtikrinti gali po kurio laiko ar su kitu hibridinės elektrinės etapu (pavyzdžiui, užbaigiant saulės elektrinės arba kaupimo įrenginio statybą ir atliekant jų atitikties techniniams reikalavimams vertinimą). Šiuo atveju gamintojai negali gauti statybos užbaigimą akto ir leidimo gaminti elektros energiją. Atkreiptinas dėmesys, kad keičiantis Europos Sąjungos reikalavimams dėl atitikties techniniams reikalavimams vystytojams, jau įpusėjusiems elektrinių plėtrą, elektrinių bandymų laikotarpiu tampa sunku atitikti nustatytus reikalavimus, todėl šiuo metu yra apie 5 projektai, kuriais vystoma daugiau nei 300 MW įrengtosios galios elektrinių ir kurie negali gauti leidimo gaminti, kadangi neatitinka nustatytų reikalavimų. Pažymėtina, kad nesant galimybės reikalavimų atitiktį užtikrinti vėlesniuose etapuose, kyla rizika, kad projektams baigsis leidimo plėtoti galiojimo terminas ir jie nebeteks galimybės vystyti projektų, nors elektrinės jau bus pastatytos.

3. Dėl prievolių įvykdymo užtikrinimo dydžio. Elektros energetikos įstatymo 21¹ straipsnio 5 dalimi siūloma:

3.1. patikslinti dalį, kuria pasinaudoja elektros tinklų operatorius, kai nėra vykdomi gamintojo įsipareigojimai atsižvelgiant į tai, kad 2024 m. sausio 1 d. įsigaliojo Elektros energetikos įstatymo pakeitimai², kuriais nustatomi nauji leidimų plėtrai galiojimo terminai (24 mėnesių laikotarpiui statant ar įrengiant saulės šviesos energijos elektrines, kurių leistina generuoti galia yra mažesnė kaip 6 MW ir 48 mėnesių laikotarpiui statant ar įrengiant elektros energijos gamybos įrenginius ir energijos kaupimo įrenginius);

3.2. užtikrinti, kad kai gamintojas leidimo plėtrai galiojimo metu siekia sumažinti leistiną generuoti galią, pralaidumai būtų atlaisvinti, kai tik gamintojas nusprendžia tą padaryti;

3.3. užtikrinti, kad praleidus Elektros energetikos įstatyme nustatytą terminą per 1 mėnesį kreiptis į Tarybą dėl leidimo plėtoti išdavimo, nebūtų laikoma esminiu ketinimų protokolo pažeidimu, kadangi dažniais atvejais šis terminas praleidžiamas per neapdairumą ir yra pradinis AEI plėtros etapas, kai nei tinklų operatoriai, nei gamintojai nėra atlikę jokių esminių veiksmų. Taip pat taikoma ir EE įstatymo 48² straipsnio 13 dalies pakeitimui.

4. Dėl ketinimų protokolo. Siūlomais Elektros energetikos įstatymo 22 ir 48² straipsnių pakeitimais siekiama:

1) užtikrinti elektrinių ir kaupimo įrenginių prijungimo prie elektros tinklų sąlygų atitiktį Lietuvos Respublikos statybos įstatymo pakeitimams, įsigaliosiantiems nuo 2024 m. lapkričio 1 d.³;

1 lentelė. Elektrinių ir kaupimo įrenginių prijungimo prie elektros tinklų sąlygų reglamentavimas

Dabartinis reglamentavimas	Reglamentavimas nuo 2024-11-01
----------------------------	--------------------------------

² <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/5710c1d0a62911eea5a28c81c82193a8>.

³ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b9a7f222a0aa11ee8172b53a675305ab?jfwid=us7hkhjjz>.

Prisijungimo sąlygos	Prisijungimo sąlygos
Projektiniai pasiūlymai	Projektiniai pasiūlymai
Techninio projekto tinklo daliai rengimas ir derinimas	-
Prijungimo paslaugos sutartis	
Statybą leidžiantis dokumentas	Statybą leidžiantis dokumentas
Viešasis pirkimas rangovui parinkti	
Darbo projekto rengimas	Techninis darbo projektas
	Prijungimo paslaugos sutartis
	Viešasis pirkimas rangovui
Statyba	Statyba

2) atsižvelgiant į Statybos įstatymo pakeitimus, kuriais nelieta pareigos rengti techninio projekto, ir atsiranda įpareigojimas rengti projektinius pasiūlymus bei techninį darbo projektą, nustatyti nauji esminiai ketinimų protokolo pažeidimo etapai: kai per nustatytą laiką nepateikiami projektiniai pasiūlymai, statybą leidžiantys dokumentai ir techninis darbo projektas;

3) nustatyti sąlygas, esant poreikiui, ketinimo protokolo padalijimui ar sujungimui, siekiant pagerinti AEI plėtros sąlygas. Didelės apimties elektrinių projektų įgyvendinimas yra sudėtingas procesas ir dažnai dėl savo kompleksiskumo susiduria su ekonominiais ir techniniais iššūkiais: investuotojų pritraukimas ir finansavimo užsitikrinimas, skirtingų generacijos technologijų derinimas, kai statoma hibridinė elektrinė, patikimų prijungimo sprendinių ieškojimas, skirtingos hibridinės elektrinės technologijų tiekimo grandinės ir pan. Siekiant mažinti minėtas rizikas, svarbu suteikti galimybę elektrinių plėtros optimizavimui ir sklandesnei plėtrai.

5. Dėl Pasinaudojimo elektros tinklais aprašų rengimo. Skirstomųjų tinklų operatoriai, turintys mažiau kaip 100 000 vartotojų (AB „Achema“, AB „Akmenės cementas“, UAB „Dainavos elektra“), veikia mažoje ir apribotoje teritorijoje, kurioje poreikis vystyti elektros gamybos įrenginius yra itin mažas arba tokio poreikio nėra, tad įpareigojimas šiems operatoriams rengti Pasinaudojimo elektros tinklais aprašus sukuria didelę administracinę naštą tiek tinklų operatoriams, tiek institucijoms ir įmonėms, su kuriomis šie aprašai derinami.

6. Papildant Įstatymą septintuoju skirsniu, siekiama spręsti susidariusią problemą dėl šiuo metu galiojančio reglamentavimo, kuris nustato, kad tinklų pralaidumai vartotojo energetikos įrenginiams rezervuojami 5 metams. Pagal galiojantį reglamentavimą tas pats subjektas gali rezervuoti neribotą skaičių pralaidumų skirtingose vietose elektrolizės ar kitiems vartojimo energetikos įrenginiams prijungti, tačiau nėra jokios atsakomybės tokį įrenginį prijungti, tai yra po 5 metų įrenginiai gali būti neprijungti. Tokia situacija ilgainiui gali sukelti šias problemas:

1) įgyvendinant naują projektą negalės būti prijungti įrenginiai, kadangi pralaidumai bus rezervuoti nevystomiems projektams;

2) įgyvendinant naują projektą reikės investuoti į tinklų plėtrą, neefektyviai išnaudojant tinklus, kadangi nevystomo projekto statyba taip ir nebus baigta.

EĮ projektas parengtas siekiant suderinti Energetikos įstatymo nuostatas su pakeitimais, siūlomais įtvirtinti EEĮ projekte, susijusiais su trumpesniais leidimo modernizuoti iš atsinaujinančių išteklių elektros energiją gaminančią elektrinę ar elektros energijos gamybos įrenginį bei leidimo gaminti elektros energiją, kai jis išduodamas atlikus atsinaujinančių išteklių elektros energiją gaminančios elektrinės ar elektros energijos gamybos įrenginio modernizavimą, išdavimo terminais.

PŪVPAVĮ projektas parengtas siekiant suderinti Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nuostatas su pakeitimais, siūlomais įtvirtinti AIEĮ projekte, susijusiais su viršesnio viešojo intereso ir visuomenės sveikatos ir saugos tikslo, paspartintų atsinaujinančių išteklių energijos plėtros zonų ir trumpesnių leidimo modernizuoti iš atsinaujinančių išteklių elektros energiją gaminančią elektrinę ar elektros energijos gamybos įrenginį bei leidimo gaminti elektros energiją, kai jis išduodamas atlikus atsinaujinančių išteklių elektros energiją gaminančios elektrinės ar elektros energijos gamybos įrenginio modernizavimą, išdavimo terminų nustatymu. Poreikis viršesnio viešojo intereso nuostatas perkelti į AIEĮ projektą susijęs su tuo, kad viršesnio viešojo intereso ir visuomenės

sveikatos ir saugos tikslo nuostatos yra tiesiogiai susijusios su leidimų išdavimo administracine procedūra plėtojamiems energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos įrenginiams, atsinaujinančius energijos išteklius naudojančioms elektrinėms ir energijos kaupimo įrenginiams bei jų prijungimui prie perdavimo sistemos ar skirstomųjų tinklų. PŪVPAVĮ projekte, atsižvelgiant į AIEĮ projekte nustatytus trumpesnius leidimų išdavimo terminus ir siekiant juos atitikti, nustatyti atvejai, kai paspartintos atsinaujinančių išteklių energijos plėtros zonose plėtojamiems atsinaujinančius energijos išteklius naudojančioms įrenginiams yra atliekama atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo (toliau – PAV).

PŪVPAVĮ projekte siūloma patikslinti PŪVPAVĮ 1 priedą, siekiant aiškiai nustatyti, kad tuo atveju, kai sausumoje planuojama statyti 7 ar daugiau vėjo elektrinių, kurių aukštis ne mažesnis kaip 50 m, ir atstumas nuo planuojamų statyti vėjo elektrinių iki pastatytų, statomų ar planuojamų statyti yra 5 km ar mažesnis (matuojant tarp stiebų centrų) arba kai šie skaičiai ir atstumo dydžiai pasiekiami, įskaitant jau pastatytas, statomas ar planuojamas statyti vėjo elektrines, kurių aukštis ne mažesnis kaip 50 m, kadangi iki šiol buvo neaišku, ar tuo atveju, kai norima statyti, pavyzdžiui, 7 vėjo elektrinės, kurių aukštis mažesnis kaip 50 m, privaloma atlikti PAV ar atranką dėl PAV.

PŪVPAVĮ projekte siūloma nustatyti, kad tuo atveju, kai numatoma statyti 3 ar daugiau vėjo elektrinių, kurių bent vienos aukštis didesnis kaip 50 m, pagal galiojančią PŪVPAVĮ atliekama atranka dėl PAV. Pakeitimas siūlomas atsižvelgiant į vėjo elektrinių daromą poveikį aplinkai (žemesnės vėjo elektrinės įprastai nesukelia reikšmingo poveikio) ir siekiant aiškumo dėl to, kuriais atvejais turi būti atliekamas pilnas PAV planuojant, pavyzdžiui, 7 vėjo elektrines, kurios yra žemesnės kaip 50 m. Taip pat PŪVPAVĮ projekte siūloma patikslinti PŪVPAVĮ 2 priedą, nustatant, kad atranka dėl PAV atliekama, kai numatoma statyti 3 ar daugiau vėjo elektrinių, kurių bent vienos aukštis 50 m ar daugiau (matuojant iki aukščiausio konstrukcijų taško, įskaitant ir sparnuotės aukštį) ir bendra įrengtoji galia – 150 kW ar didesnė, išskyrus Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 1 priedo 3.10 papunktyje nurodytą veiklą, siekiant įgyvendinti Direktyvos nuostatų, nustatančių, kad leidimų išdavimo procedūra atsinaujinančių išteklių energijos elektrinėms modernizuoti, naujiems įrenginiams, kurių elektrinė galia mažesnė kaip 150 kW, energijos kaupimo įrenginio ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos įrenginio, prijungtų prie to paties tinklo prieigos taško, junginiui, įskaitant elektros energijos ir šilumos įrenginius, taip pat jų prijungimui prie tinklo, būtų kiek įmanoma trumpesnė. AIEĮ projekte įtvirtinus nuostatą, reglamentuojančią ką apima leidimų išdavimo procedūra, sistemiškai vertinant AIEĮ bei PŪVPAVĮ projektų nuostatas, būtų įgyvendinta atitiktis Direktyvos nuostatomis.

ADĮ projektu siekiama įtvirtinti šiuos esminius pakeitimus:

1. įtvirtinti sąvoką „elektrinių transporto priemonių baterija“ ir pakeisti sąvokas „degalų tiekėjas“, „degalų tiekimo ir transporto sektoriaus gamtinių dujų tiekėjas“;
2. padidinti degalų iš atsinaujinančių išteklių tiekimo įpareigojimus atsižvelgiant į Direktyvoje nustatytus tikslus;
3. įtvirtinti Direktyvoje nustatytus daugiklius, taikomus skirtingų degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių (toliau – DAEI) tiekimui, nustatant, kad atitinkami daugikliai būtų pritaikomi ir sugeneruojant DAEI apskaitos vienetus;
4. nustatyti degalų tiekėjams papildomus lankstumo mechanizmus, leidžiančius perkelti dalį sugeneruotų DAEI apskaitos vienetų į sekančius kalendorinius metus;
5. užtikrinti, kad degalų tiekimo įpareigojimų mechanizmas būtų grįstas proporcingomis sankcijomis sudarant galimybes neįgyvendinus dalies įpareigojimo pasitaisyti ateinančiais kalendoriniais metais;
6. nustatyti naujus, ilgesnius, terminus degalų tiekėjams ir Tarybai pateikti ir įvertinti metinės audito ataskaitas;
7. įpareigoti degalų tiekėjus į Sąjungos duomenų bazę teikti informaciją apie sandorius susijusius su DAEI tiekimu;
8. sudaryti galimybes iš AEI pagamintą nebiologinės kilmės kurą įskaityti į degalų tiekėjų įpareigojimų įgyvendinimą, jeigu jis yra naudojamas kaip tarpinis produktas gaminant įprastinius degalus;
9. susiaurinti pažangiųjų biodegalų gamybai tinkamų naudoti žaliavų vertinimo metodikos apimtį iki biologinės kilmės žaliavų vertinimo;

10. nustatyti pareigą transporto priemonių gamintojams transporto priemonėse diegti informacines valdymo sistemas, leidžiančias vartotojams ir trečiosioms šalims susipažinti su duomenimis, susijusiais su baterijos būkle, įkrovos būseną, įkrovimo galios parametrais ir baterijos talpa;

11. nustatyti, kad mažmeninės prekybos degalais vietose būtų skelbiama informacija apie degalų sudėtyje naudojamus biodegalus ir jų žaliavas bei kilmės šalį;

12. nustatyti papildomas sankcijas taikomas degalų tiekėjams už audito ataskaitos nepateikimą ir vengimą registruotis į DAEI apskaitos vienetų sistemą.

ADĮ projektu Nr. 2 siekiama suvienodinti elektros energijos iš AEI apskaičiavimo taisyklės su taisyklėmis, numatytomis Direktyvos 27 straipsnio 2 dalyje, kai elektros energija yra patiekiamą į transporto sektorių numatant, kad būtų atsižvelgiama į vidutinę atsinaujinančių energijos išteklių bendro galutinio elektros energijos suvartojimo procentinę dalį, nustatytą per pastaruosius du kalendorinius metus.

Taip pat Įstatymų projektuose atlikti kiti redakcinio pobūdžio patikslinimai atsižvelgiant į tai, kad:

1. įsigaliojus Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo redakcijai iš esmės keitėsi savivaldybių administracijų vaidmuo ir dauguma funkcijų perduotos savivaldybės atstovaujamajai institucijai (savivaldybės tarybai) ir savivaldybės vykdomajai institucijai (savivaldybės merui);

2. įstatymuose neturėtų būti nurodomi konkretūs (tikriniai) įstaigų prie ministerijų, kitų Vyriausybei atskaitingų biudžetinių įstaigų ar viešųjų įstaigų pavadinimai (išskyrus pagrįstas išimtis) todėl vietoj *Lietuvos energetikos agentūra* teikiama nuoroda į Energetikos įstatymo 13¹ straipsnyje nurodytą subjektą;

3. pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo nuostatas *ministras*, kuris vadovauja ministerijai, priima ir pasirašo įsakymus (o ne ministerija), todėl atitinkamai patikslintos formuluotės „*Energetikos ministerijos* nustatyta tvarka“;

4. Lietuvos Respublikos neįgalųjų socialinės integracijos įstatymas (kuris minimas Elektros energetikos įstatyme) nuo 2024 m. sausio 1 d. išdėstytas nauja redakcija, kurioje iš esmės keičiamas neįgalumo reglamentavimas, t. y. keičiamas įstatymo pavadinimas – *Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymas*, keičiama sąvoka – vietoj sąvokos „neįgalusis“ vartojama sąvoka „asmuo su negalia“.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymų projektus parengė Energetikos ministerijos Tvarios energetikos politikos grupė (vadovė Lina Sveklaitė (tel. 8 602 46 479, el. p. lina.sveklaite@enmin.lt (vartotojų įrenginių prijungimas prie elektros perdavimo tinklo, elektrinių atitiktis techniniams reikalavimams), tiesioginiai rengėjai – patarėja Brigita Banuškevičė, tel. 8 656 76 511, el. p. brigita.banuskevici@enmin.lt (kilmės garantijos, atsinaujinančių išteklių energiją naudojančių energijos gamybos įrenginių projektavimo ir statybos reikalavimai), patarėjas Sergej Garbar, tel. 8 602 46 324, el. p. sergej.garbar@enmin.lt (veiklos keitimas), patarėja Jevgenija Jankevič, tel. 8 602 47 359, el. p. jevgenija.jankevic@enmin.lt (atsinaujinančių išteklių energetikos plėtros žemėlapis, paspartintos atsinaujinančių išteklių energijos plėtros zonų planai, leidimai veiklai elektros energetikos sektoriuje), patarėjas Daumantas Kerezis, tel. 8 670 39 354, el. p. daumantas.kerezis@enmin.lt (pažangios energijos iš AEI gamybos technologijos), vyriausiasis specialistas Domantas Mikelevičius, tel. 8 668 34 291, el. p. domantas.mikelevicius@enmin.lt (leidimai veiklai elektros energetikos sektoriuje, viršesnis viešasis interesas), vyriausiasis specialistas Lukas Satkauskas, tel. 8 602 46 399, el. p. lukas.satkauskas@enmin.lt (atsinaujinančių išteklių energijos integravimas pramonės sektoriuje), patarėjas Aurimas Salapėta, tel. 8 602 46552, el. p. aurimas.salapeta@enmin.lt (transporto sektoriaus ir biodegalų tvarumo klausimai), Energetikos ministerijos Energetikos konkurencingumo grupė (vadovas Karolis Švaikauskas (tel. 8 670 39 352, el. p. karolis.svaikauskas@enmin.lt), projektų vadovas Vilmantas Markevičius, tel. 8 602 47 406, el. p. vilmantas.markevicius@enmin.lt (biomasės

tvarumo ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų sumažėjimo kriterijai bei pakopinis biomasės naudojimo principas), vyresnioji patarėja Sandra Vainutė, tel. 8 677 40 688, el. p. sandra.vainute@enmin.lt, Energetikos ministerijos Energetinio saugumo grupės (vadovas Dainius Bražiūnas tel., 8 699 07 102, el. p. dainius.braziunas@enmin.lt) patarėja Aurelija Bielskytė-Petrenko, tel. 8 675 10 772, el. p. aurelija.bielskyte@enmin.lt (montuotojų ir projektuotojų atestavimas).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai.

AIEĮ projektu perkeliant Direktyvą:

1. Šiuo metu įstatymo 1 straipsnyje nustatyti tik tikslai elektros energijos, šilumos ir transporto sektoriuose, nenumatant tikslų pramonės sektoriuje ar tikslų dėl pažangių energijos iš AEI gamybos technologijų diegimo.

2. Energetikos įstatyme yra įtvirtinta sąvoka „energetikos inovacijos“, taip pat Energetikos įstatymo 18¹ straipsnyje reglamentuojama veikla bandomojoje energetikos inovacijų aplinkoje. Tačiau galiojančiuose teisės aktuose nėra įtrauktos sąvokos „pažangi energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos technologija“, taip pat juose nekeliami pažangių energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos technologijų diegimo tikslai.

3. Šiuo metu galiojančiame Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme įtvirtinta sąvoka „viršesiam viešajam interesui priskiriama ir svarbia viešajam saugumui laikoma planuojama ūkinė veikla“ neatitinka Direktyvos 16f straipsnio nuostatų pilna apimtimi ir nėra nustatyta, kad tuo atveju, kai modernizuojamos atsinaujinančius išteklius naudojančios elektrinės (įrenginio) galia padidėja mažiau kaip 15 procentų atliekama tik atranka dėl PAV.

4. Šiuo metu Įstatymo 7 straipsnis nenumato atsakomybės dėl savanoriškų pramonės gaminių, pagamintų naudojant AEI ir iš AEI pagamintą nebiologinės kilmės kurą, ženklinimo sistemų skatinimo.

5. Galiojančiame Energetikos įstatyme ir Elektros energetikos įstatyme įtvirtinti leidimų veiklai elektros energetikos sektoriuje išdavimo terminai, tačiau nėra nustatyta, kokius AEI naudojančių projektų vykdymo etapus apima leidimų išdavimas. Taip pat nėra nustatyta, kiek trunka leidimų išdavimo administracinė procedūra paspartintos atsinaujinančių išteklių energijos plėtos zonose ir už jos ribų plėtojamoms AEI naudojančioms elektrinėms (įrenginiams).

6. Įstatymo 29 straipsnyje nėra įtrauktas iš AEI pagamintas nebiologinės kilmės kuras. To paties straipsnio 4 dalyje įtvirtinta, kad standartinę kilmės garantijos formą nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija. To paties straipsnio 5 dalyje įtvirtinta, kad kilmės garantija suteikiama vienam energijos vienetui – vienai MWh. To paties straipsnio 6 dalyje įtvirtinta, kad kilmės garantija galioja 12 mėnesių nuo atitinkamo vieneto pagaminimo dienos, nepanaudota kilmės garantija ne vėliau kaip praėjus 18 mėnesių nuo atitinkamo energijos vieneto pagaminimo momento netenka galios. AIEĮ 29 straipsnio 7 dalies 2 punkte įtvirtinta, kad kilmės garantijoje nurodomi energijos ištekliai, iš kurių buvo pagaminta energija, taip pat gamybos pradžios data ir gamybos pabaigos data, tačiau neįtvirtinta, kaip turi būti nurodoma pradžios ir pabaigos data.

7. Šiuo metu Įstatymo 2 straipsnyje nėra įtvirtintų sąvokų: „Iš atsinaujinančių energijos išteklių pagaminto nebiologinės kilmės kuro naudojimas ne energetikos tikslais“, „atsinaujinančių išteklių kuras“, „kuras iš perdirbtų neatsinaujinančių išteklių atliekų“, „osmosinė energija“, „paspirtintos atsinaujinančių išteklių energijos plėtos zona“, „pažangi energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos technologija“, „saulės šviesos energijos įranga“ ir „iš atsinaujinančių energijos išteklių pagamintas nebiologinės kilmės kuras“. Taip pat Įstatymo septintajame skirsnyje nėra reikalavimo iš AEI pagamintam nebiologinės kilmės kurui taikyti tvarumo ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo kriterijus.

8. Šiuo metu Įstatymo 2 straipsnio 28² dalyje įtvirtinta sąvoka „hibridinė elektrinė“ apibrėžia tame pačiame elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų taške į sistemą sujungtas kelias skirtingas atsinaujinančių išteklių energijos rūšis naudojančias elektrines arba šias elektrines ir energijos kaupimo įrenginį ar įrenginius.

9. Lietuvos Respublikos įstatymuose nėra nustatytų konkrečių Direktyvos 3 straipsnio dalyse nurodytų kriterijų, kuriais nustatoma, kad medienos biomasė būtų naudojama atsižvelgiant į jos didžiausią ekonominę ir aplinkosauginę pridėtinę vertę laikantis straipsnyje nurodytų prioritetų tvarkos. Atsižvelgiant į tai, siūloma papildyti Įstatymą 39⁷ straipsniu, kuriuo būtų nustatomas pakopinis

miško biomasės naudojimo principas. Taip pat Įstatymo 39¹ ir 39³ straipsniuose siūloma nuosekliai mažinti į aplinką išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir plačiau naudoti tvarų (vietinį) biomasės kurą.

10. Šiuo metu galiojančiame Įstatyme nėra nustatytas atsinaujinančių išteklių energijos plėtros žemėlapis ir jo pagrindu sudaromų paspartintos vienos ar kelių rūšių atsinaujinančių išteklių energijos plėtros zonos planų bei planų, kuriuose būtų nustatytos zonos tinklų ir kaupimo infrastruktūros, reikalingos paspartintos atsinaujinančių išteklių energijos plėtros zonų planuose numatytoms atsinaujinančių išteklių energiją naudojančioms elektrinėms (įrenginiams), integruoti į elektros energetikos sistemą, reglamentavimas.

11. Šiuo metu Įstatymo 45 straipsnyje reglamentuoti reikalavimai atsinaujinančių išteklių energijos gamybos įrenginių montuojantiems specialistams.

12. Šiuo metu Įstatymo 49 straipsnio 17¹ dalyje įtvirtinta, kad neatlikus šiame straipsnyje nustatytų informavimo procedūrų ir nesudarius privalomo susitarimo dėl atitikties visuomenės sveikatos saugos reikalavimams užtikrinimo, statybą leidžiantis dokumentas neišduodamas. Minėtoje dalyje nėra paminėti susitarimai dėl veiklos žemės sklypuose sąlygų. Šiuo metu galiojančioje Įstatymo 49 straipsnio redakcijoje nustatyta, kad susitarimus dėl veiklos žemės sklypuose sąlygų privaloma sudaryti su žemės sklypų savininkais vieno vėjo elektrinės stiebo atstume, nepaisant to, ar prieštaravimas statyboms raštu yra pateiktas ar ne. Šiuo metu nėra įtvirtinta, kad asmuo, suinteresuotas elektros energijos gamybos didesnės kaip 30 kW įrengtosios galios vėjo elektrinėje vykdymu, siųsdamas informacinius pranešimus vadovaujasi Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos paskelbtais pavyzdiniais pranešimais. Nėra įtvirtinta galimybė nekeisti žemės paskirties kaupimo įrenginiams, kurie turi laikančiąsias konstrukcijas, kurių visos (ar jų dalys) sumontuotos statybos vietoje atliekant statybos darbus. Taip pat nėra įtvirtinta, nuo kurio momento laikoma, kad yra planuojama statyti didesnės kaip 30 kW įrengtosios galios vėjo elektrinę, ir nėra pareigos registruoti juridinių faktų dėl teritorijos su apribojimais, susijusių su pranešimų pateikimu, valstybės įmonėje Registrų centre (žemės sklypų savininkų vieno vėjo elektrinės stiebo atstume ir atstumu nuo vieno vėjo elektrinės stiebo iki keturių vėjo elektrinės stiebų).

13. Įstatymo 55 straipsnyje numatyta, kad Valstybinė duomenų agentūra užtikrina statistinių duomenų apie visą šalyje pagamintą ir (ar) suvartotą AEI ir (ar) energiją, pagamintą iš atsinaujinančių energijos išteklių, surinkimą, tačiau nėra numatyta visų tikslų, nustatytų Įstatymo 1 straipsnio 4 ir 5 dalyse pasiekimo stebėseną.

14. Šiuo metu Įstatyme nėra numatytos galimybės sudaryti bendradarbiavimo susitarimus dėl iš AEI pagaminto nebiologinės kilmės kuro kiekio ar jo dalies perdavimo tarp Lietuvos Respublikos ir kitų valstybių narių.

15. Šiuo metu Įstatymo 59 straipsnyje nėra numatyto reikalavimo sukurti sąlygas vykdyti bendrus AEI projektus sausumos ir jūrinėje teritorijoje.

AIEI projektų tobulinant teisinį reglamentavimą AEI plėtrai:

1. Šiuo metu Įstatymo 14¹ straipsnyje nustatyta pareiga užtikrinti, kad keičiant vykdomą ar planuojamą vykdyti energetikos veiklą turi būti laisvų elektros tinklų pralaidumų visai siekiamai rezervuoti elektrinės leistinai generuoti galiai. Taip pat nustatyta, kad asmuo, kuriam buvo suteikta elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų nuolaida, keisdamas vykdomą ar planuojamą vykdyti energetikos veiklą privalo grąžinti prijungimo prie elektros tinklų nuolaidą, jeigu planuojamai vykdyti energetikos veiklai tokia nuolaida nėra taikoma.

2. Vadovaujantis Įstatymo 64 straipsnio 3 dalimi, Tarybai pateikti skundai nagrinėjami Įstatyme ir Energetikos įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis. Taryba, nagrinėdama ginčą, vadovaujasi Įstatymo tikslais, taip pat *mutatis mutandis* Civilinio proceso kodekse nurodytais proceso koncentracijos ir ekonomiško, kooperacijos, rungimosi, dispozityvumo, šalių procesinio lygiateisiškumo principais tiek, kiek šiame įstatyme nenustatyta kitaip. Energetikos įstatymo 34 straipsnio 10 dalyje nurodoma, kad Taryba ne teismo tvarka nagrinėja tarp energetikos įmonių kylančius ginčus dėl energetikos įmonių veiklos ar neveikimo tiekiant, skirstant, perduodant, laikant energiją, dėl teisės energetikos įmonėms pasinaudoti tinklais ir sistemomis nesuteikimo, dėl prisijungimo, energijos ir energijos išteklių tiekimo srautų balansavimo, kainų ir tarifų taikymo. Vadovaujantis Ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisyklių, patvirtintų Valstybinės energetikos

reguliavimo tarybos 2019 m. birželio 27 d. nutarimu Nr. O3E-226 „Dėl Ginčų neteisminio sprendimo procedūros taisyklių patvirtinimo“, 18 punktu, pareiškėjas, manantis, kad skundžiama įmonė, vykdydama energetikos veiklą pažeidė, jo teises ar teisėtus interesus, pirmiausia privalo raštu kreiptis į skundžiamą įmonę. Skundžiama įmonė privalo išnagrinėti pareiškėjo kreipimąsi ir jam motyvuotai atsakyti ne vėliau kaip per 30 dienų nuo kreipimosi gavimo dienos.

EEĮ ir EĮ projektais perkeliant Direktyvą:

1. EĮ nustatyta, kad tiek leidimas modernizuoti iš atsinaujinančių išteklių elektros energiją gaminančią elektrinę ar elektros energijos gamybos įrenginį, tiek leidimas gaminti elektros energiją atlikus atsinaujinančių išteklių elektros energiją gaminančios elektrinės ar elektros energijos gamybos įrenginio modernizavimą išduodami per 30 kalendorinių dienų nuo Licencijavimo taisyklėse ir Veiklos elektros energetikos sektoriuje leidimų išdavimo taisyklėse nustatyta tvarka pateikto prašymo bei visų reikalingų ir tinkamai įformintų dokumentų registravimo licencijas ar leidimus išduodančioje institucijoje dienos.

2. Šiuo metu Elektros energetikos įstatymo 31 straipsnyje nėra numatytos pareigos perdavimo tinklo operatoriui skelbti informaciją apie AEI dalį ir išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį bei jų prognozes.

3. Šiuo metu Elektros energetikos įstatymo 48¹ straipsnyje nėra numatytos pareigos energijos kaupimo įrenginius gaminantiems asmenims užtikrinti, kad būtų galimybė susipažinti su kaupimo įrenginio informacija.

EEĮ projektu tobulinant teisinį reglamentavimą AEI plėtrai:

1. Dėl elektrinių patikros. Šiuo metu Elektros energetikos įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta pareiga Tarybai nustatyti elektros energetikos įmonių technologinius, finansinius ir vadybinius pajėgumus ir jų įvertinimo tvarką. Elektros energetikos įstatymo 16 straipsnio 15 dalies 6 punkte nurodoma, kad atitiktis asmens technologiniam finansiniam ir vadybiniam pajėgumams vertinama tik leidimo plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus išdavimo metu.

2. Dėl atitikties techniniams reikalavimams. Šiuo metu Elektros energetikos įstatymo 16 straipsnio 9 dalyje numatyta, kad leidimas gaminti elektros energiją ir leidimas generuoti elektros energiją iš energijos kaupimo įrenginių išduodamas asmenims, kurių elektros energijos gamybos ar energijos kaupimo įrenginiai yra išbandyti ir tinkami eksploatuoti.

3. Dėl prievolių įvykdymo užtikrinimo dydžio. Šiuo metu Elektros energetikos įstatymo 21¹ straipsnio 5 dalyje numatyta, kad tinklų operatorius pasinaudoja gamintojo pateikta prievolių įvykdymo užtikrinimo dalimi, kuri yra lygi sumai, apskaičiuojamai 0,041 Eur/kW dauginant iš dienomis išreikšto laikotarpio nuo prievolių įvykdymo užtikrinimo pateikimo dienos iki dienos, kai gamintojas nutraukia ketinimų protokolą arba atsisako leidimo plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus, jeigu gamintojas nutraukia ketinimų protokolą, atsisako leidimo plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 20 straipsnio 10 dalyje nustatyta tvarka. Taip pat nėra galimybės gamintojui ketinimų protokolo galiojimo laikotarpiu susimąžinti elektrinės leistinos generuoti galios ir atgauti prievolių įvykdymo užtikrinimą. Elektros energetikos įstatymo 21¹ straipsnio 4 dalies 7 punkte, 22 straipsnio 9³ dalyje, 48² straipsnio 13 dalyje, 16¹ dalies 3 punkte nustatyta, kad esminiu ketinimų protokolo pažeidimu laikomas asmens įsipareigojimas ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo ketinimų protokolo pasirašymo dienos Tarybai pateikti prašymą išduoti leidimą plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus arba leidimą plėtoti energijos kaupimo pajėgumus. Neįvykdžius šio įsipareigojimo tinklų operatorius pasinaudoja visu gamintojo pateiktu prievolių įvykdymo užtikrinimu.

4. Dėl ketinimų protokolo. Elektros energetikos įstatymo 22 straipsnio 9 dalyje nurodoma, kad gamintojo pateiktas techninis projektas turi būti pateiktas tinklų operatoriui ir atsižvelgiant į tinklų operatoriaus pateiktas pastabas patikslinamas per ne ilgesnį kaip vieno mėnesio laikotarpį ir pateiktas tinklų operatoriui. Taip pat numatyta, kad patikslintą techninį projektą tinklų operatorius turi suderinti per ne ilgesnį kaip 15 kalendorinių dienų laikotarpį. Šiuo metu gamintojas privalo pateikti techninį projektą. Taip pat galiojantys teisės aktai nenumato elektrinių projekto išskaidymo galimybes.

5. Dėl Pasinaudojimo elektros tinklais aprašų rengimo. Elektros energetikos įstatymo 39 straipsnio 2 dalyje skirstomųjų tinklų operatoriams nustatyta pareiga Tarybos nustatytais sąlygomis

parengti ir teikti Tarybai tvirtinti Pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos aprašą, taip pat jį skelbti savo interneto svetainėje.

6. Šiuo metu Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 24 straipsnio 3 dalyje nurodoma, kad prisijungimo sąlygos galioja 5 metus nuo jų išdavimo dienos, jeigu statybą leidžiantis dokumentas negautas. Gavus statybą leidžiantį dokumentą, specialieji reikalavimai ir prisijungimo sąlygos galioja iki statybos užbaigimo procedūrų užbaigimo dienos, tačiau galiojantys teisės aktai nenumato sąlygų tinklų pralaidumų rezervavimui.

Alternatyviųjų degalų įstatyme (toliau – ADĮ) šiuo metu yra nustatytas 15 procentų DAEI dalies bendrame galutiniame transporto sektoriaus energijos suvartojimo balanse tikslas, kuris keičiamas į 29 procentų tikslą atsižvelgiant į Direktyvos (ES) 2023/2413 nuostatas.

1. ADĮ taip pat numato, kad apskaičiuojant pagrindinį tikslą nėra įvertinami energinės vertės daugikliai, kurie yra taikomi degalų tiekėjų įpareigojimo scheme. Šiuo metu ADĮ nenumato daugiklių, taikomų elektros energijai, tiekiamai transporto sektoriui, arba daugiklių, taikomų už degalų tiekimą jūrinio transporto ar aviacijos sektoriui. Daugikliai taikomi tik pažangiesiems biodegalams ir nebiologinės kilmės degalams iš AEI.

2. Šiuo metu ADĮ 16 straipsnyje nustatyti privalomi įpareigojimai degalų tiekėjams laipsniškai didėja iki 16,8 procento 2030 m., įpareigojimai įgyvendinami panaudojant DAEI apskaitos vienetų, sugeneruotus už DAEI pateikimą į vidaus rinką. Šiuo metu ADĮ nenumato galimybių perkelti vienetų į kitus kalendorinius metus, todėl degalų tiekėjai turi labai tiksliai suplanuoti įpareigojimų įgyvendinimą. ADĮ 17 straipsnyje numatyta, kad kalendorinių metų pabaigoje Taryba vertindama degalų tiekėjų įpareigojimus turi dvi galimybes – įskaityti DAEI apskaitos vienetų arba juos panaikinti visa apimtimi, nėra alternatyvos įskaityti dalį vienetų arba perkelti dalį įpareigojimo į kitus metus. ADĮ 17 straipsnyje numatytomis nuostatomis Taryba yra įpareigota įvertinti visų degalų tiekėjų pateiktas audito ataskaitas per 30 dienų nuo ataskaitų pateikimo, šis terminas laikytinas itin ambicingu ir tam tikrais atvejais neproporcingu, kadangi 2023 m. DAEI sistemoje buvo registruota 16 degalų tiekėjų.

3. Vadovaujantis ADĮ 16 straipsniu degalų tiekėjai gali įgyvendinti pažangiųjų biodegalų dalies įpareigojimą tiekdami iš AEI pagamintą nebiologinės kilmės kurą, tačiau nėra atsižvelgiama į iš AEI pagamintą nebiologinės kilmės kurą, kuris naudojamas kaip tarpinis produktas gaminant biodegalus ar įprastinius naftos degalus.

4. ADĮ 21 straipsnis reglamentuoja pažangiųjų biodegalų ir iš AEI pagaminto nebiologinės kilmės kuro gamybai tinkamų naudoti žaliavų vertinimo procedūras, tačiau iš AEI pagaminto nebiologinės kilmės kuro gamyba iš esmės nėra vykdoma iš biologinės kilmės žaliavų, todėl nėra galimybių šių žaliavų papildomai įvertinti, juo labiau, kad pradinė žaliava vandenilio gamyboje visada yra vanduo, nėra poreikio atskirai vertinti tokių žaliavų.

5. ADĮ numato, kad mažmeninės prekybos degalais vietose (degalinėse) turi būti prekiaujama degalų ir biodegalų mišiniais, tačiau vartotojai neturi galimybės įsitikinti, kokios rūšies ir iš kokių žaliavų pagamintais biodegalais yra prekiaujama konkrečioje degalinėje.

6. ADĮ 32 straipsnyje nustatytos sankcijos už ADĮ nustatytų reikalavimų ir įpareigojimų nevykdymą, tačiau sankcijų taikymo apimtys yra ribotos, kadangi nėra numatytų sankcijų už procedūrinių veiksmų nesilaikymą, degalų tiekėjams nėra numatytos sankcijos už audito ataskaitos nepateikimą ar vengimą registruotis DAEI apskaitos vienetų sistemoje.

7. Šiuo metu ADĮ yra numatyta, kad elektros energija iš AEI tiekama į transporto sektorių per viešųjų įkrovimo prieigų operatorių valdomas įkrovimo prieigas gali būti laikoma visiškai atsinaujinančia, jeigu tam yra panaudojamos atitinkamos elektros iš atsinaujinančių išteklių kilmės garantijos.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

AIEI projektu perkeliant Direktyvą siekiama:

1. Įstatymo 1 ir 6 straipsniais siūloma numatyti, kad 2030 metais iš AEI pagaminto nebiologinės kilmės kuro, naudojamo energijos ir ne energetikos tikslais, įnašas pramonės sektoriuje siektų ne mažiau kaip 42 procentus, o 2035 metais – ne mažiau kaip 60 procentų, taip pat numatant išlygą, kada šis tikslas galėtų būti sumažintas, o 2030 metais siektina galutinės energijos, pagamintos

iš AEI, suvartotos energijos ir ne energetikos tikslais pramonės sektoriuje, dalis didėtų ne mažiau kaip 1,6 procentinio punkto, skaičiuojant metinį vidurkį laikotarpiams nuo 2021 iki 2025 metų ir nuo 2026 iki 2030 metų. Taip pat siūloma numatyti, kad Vyriausybės ir (ar) jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka Valstybinė duomenų agentūra rinktų ir savo interneto svetainėje skelbtų informaciją apie nustatytų rodiklių pasiekimą. Siekiant šio tikslo įgyvendinimo siūloma 6 straipsnį papildyti nuostatomis, kad Energetikos ministerija pagal kompetenciją kartu su Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Aplinkos ministerija, Žemės ūkio ministerija ir Susisiekimo ministerija, siekiant uždavinių pramonės sektoriuje, koordinuotų iš AEI pagaminto nebiologinės kilmės kuro, naudojamo energijos ir ne energetikos tikslais ir energijos, pagamintos iš AEI, suvartotos energijos ir ne energetikos tikslais pramonės sektoriuje plėtros ir skatinimo priemonių įgyvendinimą, atliktų jų įgyvendinimo stebėseną ir užtikrintų valstybinę priežiūrą ir kontrolę. Nustatant tikslus ir jų pasiekimo įpareigojimus pramonės sektoriuje būtų užtikrinta pramonės sektoriaus dekarbonizacija.

2. Įstatymo 1 ir 3 straipsniais siūloma numatyti, kad 2030 metais siektina pažangių energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos technologijų dalis padidėtų ne mažiau kaip 5 procentais naujai įrengtų atsinaujinančių išteklių energijos gamybos pajėgumų, vertinant didėjimą nuo 2026 metų. Siekiant šio uždavinio, siūloma institucijoms ir įstaigoms, teikiančioms skatinimo priemones, energiją iš atsinaujinančių išteklių gaminančioms technologijoms, prioritetą ir didesnę skatinimą teikti pažangioms energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos technologijoms. Taip pat siūloma, kad Lietuvos energetikos agentūra rinktų ir viešai skelbtų informaciją apie skatinimo priemones energiją iš atsinaujinančių išteklių gaminančioms technologijoms taikančių institucijų ir įstaigų suteiktą skatinimą būtent pažangioms technologijoms. Nustatant tikslą dėl pažangių energijos iš AEI gamybos technologijų diegimo ir jo įgyvendinimo priemones, būtų užtikrinamas pažangių technologijų diegimas.

3. Įstatymo 1¹ straipsnyje siūloma įtvirtinti, kada AEI plėtra gali būti laikoma atitinkanti viršesnę viešąjį interesą ir visuomenės sveikatos ir saugos tikslą, taip pat atsisakyti šiuo metu galiojančiame Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme įtvirtintos sąvokos „viršesniai viešajam interesui priskiriama ir svarbia viešajam saugumui laikoma planuojama ūkinė veikla“. Vadovaujantis Direktyvos (ES) 2023/2413 16f straipsnio nuostatomis, apibrėžiančiomis, kad esant tinkamai pagrįstoms aplinkybėms šis straipsnis gali būti taikomas pasirinktinai tik tam tikrų rūšių technologijoms, siūloma nustatyti, kad viršesnio viešojo intereso ir visuomenės sveikatos ir saugos tikslo nuostatos, taikomos tik išduodant leidimus saulės šviesos energijos elektrinių ir vėjo elektrinių bei kaupimo įrenginių veiklai bei jų prijungimui prie elektros tinklų reikalingai infrastruktūrai, kadangi saulės šviesos energijos elektrinių ir vėjo elektrinių plėtra Lietuvos Nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane apibrėžiama kaip pagrindinė veiklos sritis siekiant klimato kaitos švelninimo ir švarios energijos tikslų. Taip pat, siekiant apsaugoti Lietuvos saugomas teritorijas, siūloma nustatyti, kad taikant viršesnio viešojo intereso ir visuomenės sveikatos ir saugos tikslo nuostatas, būtų vadovaujamasi specialiomis išlygomis, reglamentuotomis Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 24 straipsnio 11 dalyje, Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje, Lietuvos Respublikos vandens įstatymo 14 straipsnio 2 dalyje, Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje ir Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 12 straipsnio 12 dalyje. Numatytais pakeitimais būtų užtikrinta, kad viršesnio viešojo intereso ir visuomenės sveikatos ir saugos tikslo nuostatos būtų taikomos tik tokia apimtimi, kiek šios nuostatos susijusios su aukščiau nurodytų įstatymų specialiomis išlygomis, nepažeidžiant kitų galiojančių Lietuvos Respublikos įstatymų ir poįstatyminių teisės aktų nuostatų, ir valstybės išsikelti tikslai, kuriais užtikrinamas energetinis saugumas bei neutralumas klimatui, bus pasiekti.

4. Įstatymo 2 straipsnio 28² dalimi, atsižvelgiant į Direktyvoje nustatytą sąvoką „kolokacinis energijos kaupimas“, siekiama įtvirtinti, kad sąvoka „hibridinė elektrinė“ apimtų junginį, sudarytą iš vienos atsinaujinančių išteklių energijos rūšis naudojančios elektrinės ir energijos kaupimo įrenginio. Atsižvelgiant į tai, kad šiam junginiui būtų taikomos tos pačios nacionalinių teisės aktų nuostatos, kurios taikomos ir hibridinėms elektrinėms, nuspręsta šio junginio atskiru terminu neregamentuoti, tokiu būdu sumažinant potencialią administracinę našą. Elektrinės ir energijos kaupimo įrenginio junginys gali būti vadinamas hibridine elektrine, nes, siekiant įsirengti energijos kaupimo įrenginį, reikia gauti leidimą plėtoti energijos kaupimo pajėgumus, lygiai taip pat, kaip ir siekiant plėtoti

elektrinės, reikalingas leidimas plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus. Taip pat energijos kaupimo įrenginys prie elektrinės yra jungiamas naudojant prietaisą, kuris yra vadinamas „hibridiniu inverteriu“, ir šis elektrinės ir energijos kaupimo įrenginio junginys veikia hibridiniu režimu, vienu metu atlikdamas ne tik elektros energijos gamybos funkciją, tačiau ir elektros energijos kaupimo.

5. Įstatymo 7 straipsniu, atsižvelgiant į tai, kad AEI plėtra užtikrina šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) mažinimą ir prisideda prie aplinkosaugos, ir tai, kad aplinkosauginis ir ekologinis ženklavimas yra Aplinkos ministerijos kompetencijos sritis, siūloma praplėsti Aplinkos ministerijos kompetenciją numatant, kad Aplinkos ministerija kartu su Energetikos ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Žemės ūkio ministerija ir Susisiekimo ministerija skatina savanoriškas pramonės gaminių, kurie, kaip teigiama, pagaminti naudojant atsinaujinančių išteklių energiją ir iš AEI pagamintą nebiologinės kilmės kūrą, ženklavimo sistemas, kai nurodomas atsinaujinančiųjų išteklių energijos arba iš atsinaujinančiųjų išteklių pagaminto nebiologinės kilmės kuro, naudoto žaliavų įsigijimo, parengiamojo apdorojimo, gamybos ir skirstymo etapais, procentinis dydis, apskaičiuotas vadovaujantis Komisijos rekomendacijoje (ES) 2021/2279 dėl aplinkosauginio pėdsako metodų naudojimo produktų ir organizacijų gyvavimo ciklo aplinkosauginiam veiksmingumui matuoti ir apie jį informuoti arba ISO 14067:2018 standarte nustatyta metodika. Nustatant institucijas, atsakingas už savanoriškų pramonės gaminių, pagamintų naudojant AEI ir iš AEI pagamintą nebiologinės kilmės kūrą, ženklavimo sistemų skatinimą, būtų užtikrinamas siekis pagerinti bendrą įmonių ir jų produktų tvarumo lygį bei didinamas vartotojų pasitikėjimas, prisidedant prie platesnių aplinkosauginių ir ekonominių tikslų įgyvendinimo.

6. Įstatymo 15¹ ir 16 straipsniais užtikrinama, kad leidimų išdavimo procedūros netruktų ilgiau nei nustatyta Direktyvoje (žr. lentelėje Nr. 1). Nors atskirai leidimų išdavimo nuostatos veiksmai elektros energetikos sektoriuje, planuojamos ūkinės veiklos PAV nuostatos ir statybos leidimų išdavimo nuostatos yra reglamentuotos atitinkamai Elektros energetikos įstatyme, Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme ir Statybos įstatyme, papildomas maksimalių terminų reglamentavimas atsinaujinančių energijos išteklių projektų vystytojams suteiks daugiau aiškumo, o Lietuvos energetikos agentūrai padės atlikti naująją priežiūros funkciją, kurią įpareigoja atlikti Direktyvos (ES) 2023/2413 16 straipsnio 3 dalis.

2 lentelė. Energijos iš AEI gamybos įrenginių ir energijos kaupimo įrenginių plėtros bei jų prijungimo prie perdavimo sistemos ar skirstomųjų tinklų leidimų išdavimo procedūros maksimalūs terminai

Leidimų išdavimo procedūrų maksimalūs terminai		
	Paspartintos atsinaujinančių išteklių energijos plėtros zonos	Už paspartintos atsinaujinančių išteklių energijos plėtros zonos ribų
Bendra energijos iš AEI gamybos įrenginių, elektrinių ir energijos kaupimo įrenginių bei jų prijungimo prie perdavimo sistemos ar skirstomųjų tinklų leidimų išdavimo procedūra	iki 12 mėn. (jūrinėje teritorijoje vystomiems projektams iki 24 mėn.)	iki 24 mėn. (jūrinėje teritorijoje vystomiems projektams iki 36 mėn.)
Modernizuojant energijos iš AEI gamybos įrenginį ar elektrinę, kai atlikus iš AEI elektros energiją gaminančios elektrinės ar įrenginio modernizavimą, energijos iš AEI gamybos įrenginio ar elektrinės įrengtoji galia padidėja daugiau kaip 15 procentų, statant naują energijos iš AEI gamybos įrenginį, elektrinę arba energijos kaupimo įrenginį, kurio įrengtoji galia ne didesnė kaip 150 kW,	iki 6 mėn. (jūrinėje teritorijoje vystomiems projektams iki 12 mėn.)	iki 12 mėn. (jūrinėje teritorijoje vystomiems projektams iki 24 mėn.)

taip pat integruotą elektros energijos gamybos ir kaupimo sistemą		
Jeigu modernizuojant energijos iš AEI gamybos įrenginį ar elektrinę jos įrengtoji galia padidėja ne daugiau kaip 15 procentų	iki 3 mėn.	iki 3 mėn.
Įrengiant saulės šviesos energijos įrangą arba integruotą elektros energijos gamybos ir kaupimo sistemą dirbtinėse konstrukcijose, išskyrus dirbtinius vandens paviršius, jei pagrindinis tokių dirbtinių konstrukcijų tikslas nėra saulės energijos gamyba ar energijos kaupimas	iki 3 mėn.	iki 3 mėn.
Įrengiant saulės šviesos energijos įrangą, kurios įrengtoji galia ne didesnė kaip 100 kW	iki 1 mėn.	iki 1 mėn.

Atsižvelgiant į Direktyvos 16 straipsnio 1 dalies nuostatas, kuriose nurodyta, kad leidimų išdavimo procedūra apima visus atitinkamus administracinius leidimus statyti, modernizuoti ir eksploatuoti AEI naudojančius įrenginius, elektrines, taip pat įrenginius, būtinus tokių įrenginių prijungimui prie tinklų, įskaitant tokių įrenginių prijungimą prie tinklų ir, kai to reikalaujama, PAV, AIEI projekte siūloma įtvirtinti, kad energijos iš AEI gamybos įrenginių ir energijos kaupimo įrenginių plėtros bei šių įrenginių prijungimo prie perdavimo tinklų ar skirstomųjų tinklų leidimų išdavimo procedūra apima:

- 1) prijungimo sąlygų išdavimą arba ketinimų protokolo sudarymą, kai jis reikalingas vadovaujantis Elektros energetikos įstatymu;
- 2) atrankos dėl PAV išvados ar sprendimo dėl PAV, kai jis privalomas vadovaujantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu, priėmimą;
- 3) leidimo plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus ir (ar) energijos kaupimo pajėgumus, jeigu jis reikalingas pagal Elektros energetikos įstatymą, išdavimą;
- 4) leidimo naudoti jūrinės teritorijos dalį (dalis) atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtrai ir eksploatacijai išdavimą;
- 5) leidimo modernizuoti iš atsinaujinančių išteklių elektros energiją gaminančią elektrinę ar elektros energijos gamybos įrenginį, kai elektrinė ar įrenginys modernizuojamas ir šis leidimas reikalingas vadovaujantis Elektros energetikos įstatymu, išdavimą;
- 6) statybą leidžiančio dokumento išdavimą Statybos įstatymo nustatytais atvejais;
- 7) leidimo gaminti elektros energiją ir (ar) generuoti elektros energiją iš energijos kaupimo įrenginių, kai jis reikalingas vadovaujantis Elektros energetikos įstatymu, išdavimą.

AIEI projekte, atsižvelgiant į Direktyvos 16 straipsnio 2 dalį, taip pat siūloma nurodyti, kad leidimų išdavimo procedūros pradžia laikoma prašymo sudaryti ketinimų protokolą arba išduoti prijungimo sąlygas, kai ketinimų protokolą nėra sudaromas, atitinkančio teisės aktų, reglamentuojančių ketinimų protokolų išdavimą arba prijungimo sąlygų išdavimą, nuostatas, registravimo tinklų operatorių dokumentų valdymo sistemose diena, leidimų išdavimo procedūros pabaiga laikoma leidimo gaminti elektros energiją ir (ar) generuoti elektros energiją iš energijos kaupimo įrenginio išdavimo diena o į bendrą leidimų išdavimo procedūros trukmę neįskaičiuojama įrenginių ir jiems būtinų infrastruktūros statybų arba modernizavimo, administracinių etapų, skirtų siekiant padaryti reikšmingus energetikos tinklų atnaujinimus, kad būtų užtikrintas energetikos tinklų stabilumas, patikimumas ir sauga, skundų nagrinėjimo, teisminių ir neteisminių ginčų sprendimo procedūrų trukmė, tokiu būdu į nacionalinę teisę tiesiogiai perkeltant Direktyvos straipsnio 8 dalies nuostatas.

AIEI projekte įtvirtinus siūlomą administracinių leidimų išdavimo procedūrą, vertinama, kad galiojančiuose teisės aktuose nustatyta administracinių procedūrų trukmė atitinka Direktyvos 16, 16a, 16b, 16c, 16d straipsniuose nurodytą administracinių procedūrų trukmę.

Išanalizavus atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių (įrenginių) plėtros ir jų prijungimo prie tinklų etapus, siūloma leidimams, kaip jie suprantami pagal Direktyvą, prilyginti tik tam tikrus etapus, kadangi iki tam tikrų dokumentų išdavimo atliekami parengiamieji etapai, reikalingi prijungti elektrinę prie tinklų, gauti leidimą dėl veiklos lestinumo aplinkosauginiu požiūriu, gauti leidimą plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus ar kaupimo pajėgumus, teisę statyti elektrinę (įrenginį), kai privalomas statybą leidžiantis dokumentas, ar leidimą gaminti elektros energiją. Lentelėje Nr. 2 apibendrintai nurodyta (vertinant elektrinių, kurių įrengtoji galia didesnė kaip 100 kW), kuriuos elektrinės plėtros ar jos prijungimo prie tinklų etapus siūloma laikyti leidimais ir atitinkamai įvertinta šių administracinių etapų trukmė bei atitiktis Direktyvos nuostatomis.

Lentelės Nr. 2 paskutinėje skiltyje pateikiami saulės šviesos energijos elektrinių ant dirbtinių konstrukcijų plėtros ir prijungimo prie tinklų etapai. Vadovaujantis Direktyvos nuostatomis prie dirbtinių konstrukcijų priskiriami tokie paviršiai, kaip, pavyzdžiui, pastatų stogai, stovėjimo aikštelių stogai, pastatų fasadai, transporto infrastruktūros objektai. Ant šių paviršių įrengiant saulės šviesos energijos elektrines, elektrinių plėtotojams nereikia atlikti kai kurių veiksmų, todėl jau šiuo metu galiojantys nacionaliniai teisės aktai numato trumpesnę, nei to reikalauja Direktyva, administracinių leidimų išdavimo terminą šių elektrinių plėtrai, prijungimui prie tinklų ir leidimui gaminti elektros energiją. Atsižvelgiant į tai, Įstatymų projektuose nesiūloma atskirai reglamentuoti leidimų išdavimo procedūrų saulės šviesos energijos elektrinėms ir energijos kaupimo įrenginiams ant dirbtinių paviršių.

3 lentelė. Leidimų atsinaujinančių išteklių energetikos sektoriuje išdavimo procedūros

Leidimų išdavimo procedūrų trukmė elektrinėms, kurių įrengtoji galia didesnė nei 100 kW		
	Pagrindiniai elektrinių plėtros etapai	Saulės šviesos energijos elektrinių plėtros ant dirbtinių konstrukcijų
Išankstinės prijungimo sąlygos (neįskaičiuojama į terminą)	30	30
Savivaldybės pritarimas (neįskaičiuojama į terminą)	14	14
Ketinių protokolo sudarymas	25	25
Garantijos pateikimas (neįskaičiuojama į terminą)	14	14
PAV atlikimas – trukmė NEREGULIUOJAMA	-	-
PAV programos derinimas ir patvirtinimas (jei reikia)	20	-
PAV sprendimas (jei reikia)	30	-
Leidimas plėtrai	30	30
Prijungimo sąlygų gavimas (neįskaičiuojama į terminą)	30	30
Techninio projekto parengimas (neįskaičiuojama į terminą)	-	-
Prijungimo sutarties parengimas (neįskaičiuojama į terminą)	15	15
Prijungimo sutarties pasirašymas (neįskaičiuojama į terminą)	15	15
Statybą leidžiantis dokumentas (jei reikia)	30	30
Statybos procesas – trukmė NEREGULIUOJAMA	-	-
Techninės būklės patikrinimo pažyma (neįskaičiuojama į terminą)	30	30
Statybos užbaigimas (deklaracija arba statybos užbaigimo aktas) (neįskaičiuojama į terminą)	14	14
Leidimas gaminti elektros energiją	30	30
Dokumentų išdavimo trukmė	327	263
Dokumentų, laikytinų leidimais (prijungimo, aplinkosauginis, plėtros, statybos, elektros energijos gamybos), išdavimo trukmė:	145	85

7. Įstatymo 28 ir 29 straipsniuose siūloma įtvirtinti, kad kilmės garantija išduodama ir asmeniui iš AEI pagamintam nebiologinės kilmės kurą (tikslinamos Įstatymo 29 straipsnio 3, 6, 7 dalys). Siūloma patikslinti Įstatymo 29 straipsnio 4 dalį ir neįpareigoti Vyriausybės tvirtinti standartinės kilmės garantijos formos, kadangi šioje dalyje aiškiai nurodoma, kad kilmės garantijos perduodamos ir jų galiojimas panaikinamas elektroniniu būdu. Taip pat siūloma Įstatymo 29 straipsnio 5 dalyje įtvirtinti, kad Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka kilmės garantija gali būti suteikiama vienam energijos vienetui – vienai kWh. Siūloma patikslinti AIEĮ 29 straipsnio 6 dalį ir nustatyti, kad kilmės garantija galioja 12 mėnesių sandoriams, siūloma nustatyti, kad sandoriu nelaikoma, kai atsinaujinančių išteklių energijos kilmės garantija panaikinama, siekiant galutiniam vartotojui įrodyti patiektos energijos iš AEI kilmę ir tais atvejais, kai AEI kilmės garantija panaikinama dėl suvartotos energijos iš AEI savo nuosavybės ar kita teise valdomame objekte bei siūloma įtvirtinti, kad paskirtasis subjektas kiekvienų kalendorinių metų pradžioje savo interneto svetainėje skelbia informaciją apie praėjusiais kalendoriniais metais į liekamąjį derinį įskaičiuotas kilmės garantijas. Taip pat siūloma AIEĮ 29 straipsnio 7 dalies 2 punkte įtvirtinti, kaip kilmės garantijoje turi būti nurodoma pradžios ir pabaigos data. Siūlomais pakeitimais užtikrinamas platesnis kilmės garantijų panaudojimas.

8. Įstatymo 38 straipsnį papildant nauju tikslu tikimasi, kad išmetamųjų ŠESD, susidarančių dėl iš AEI pagaminto nebiologinės kilmės kuro ir kuro iš perdirbtų neatsinaujinančių išteklių atliekų naudojimo, kiekis, palyginti su išmetamųjų dujų, susidarančių dėl iškastinio kuro naudojimo, kiekiu, sumažės mažiausiai 70 procentų.

9. Įstatymo 39¹ ir 39³ straipsniais įgyvendinant Direktyvos 29 straipsnio 2 dalies nuostatas, siekiant užtikrinti didesnę Sąjungos tvarumo ir išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo kriterijų, taikomų kietajam biomasės kurui, naudojamam įrenginiuose, gaminančiuose šilumą, elektros energiją ir vėsumą, aplinkosauginį veiksmingumą, minimalią tokių kriterijų taikymo ribą siūloma sumažinti nuo dabartinių 20 MW iki 7,5 MW.

Be to, atsižvelgiant į tinkamus pereinamuosius laikotarpius investicijų saugumo tikslais, išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimo kriterijai taip pat turėtų būti palaipsniui taikomi ne tik naujiems, bet ir esamiems biomasę naudojančioms įrenginiams, siekiant užtikrinti, kad labiau būtų sumažintas išmetamas ŠESD kiekis, palyginti su energija, pagaminta naudojant iškastinį kurą. Tuo tikslu Įstatymo projektu siūloma nustatyti ribines ŠESD kiekio sumažėjimo vertes, atsižvelgiant į įrenginių bendrą vardinę galią, įrenginių eksploatacijos pradžią ir naudojimo laikotarpį. Šių pakeitimų įtvirtinimas leistų užtikrinti tvarų biomasės panaudojimą bei mažinti išmetamą ŠESD kiekį dėl biomasės kuro naudojimo šilumos ir elektros gamybos įrenginiuose.

10. Papildant Įstatymą 39⁷ straipsniu siūloma nustatyti, kad paramos schemos, skirtos miško biomasės naudojimui, turi užtikrinti, kad žaliavinė mediena ir (ar) miško kirtimo liekanos būtų naudojamos atsižvelgiant į jos didžiausią ekonominę ir aplinkosauginę pridėtinę vertę laikantis toliau nurodytų prioritetų tvarkos: a) medienos gaminiai; b) medienos gaminių naudojimo laiko pailginimas; c) pakartotinis naudojimas; d) perdirbimas; e) bioenergija ir f) šalinimas. Taip pat siūloma numatyti, kad rengiant paramos schemas, skirtas žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų naudojimui energijai gaminti, turi būti užtikrinama, kad tiesioginė finansinė parama nebūtų teikiama:

1) žaliavinės medienos naudojimui energijos gamybai, išskyrus žaliavinę medieną, kuri skirta biomasės kurui, ir miško kirtimo liekanas;

2) atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybai deginant atliekas, nebent būtų vykdomos Direktyvoje 2008/98/EB nustatytos atskiro surinkimo pareigos.

Taip pat, atsižvelgiant į Direktyvoje numatytas išimtis ir nacionalines ypatybes, siūloma nustatyti, kada būtų leidžiama nukrypti nuo pakopinio miško biomasės naudojimo, esant šioms pagrįstoms aplinkybėms:

1) siekiant užtikrinti energijos tiekimo saugumą ir patikimumą ir esant ekstremaliajai energetikos padėčiai;

2) vykdant kompleksinę miškų ūkio veiklą, kai atliekami ugdomieji, specialieji ir sanitariniai miško kirtimai arba įgyvendinama miško priešgaisrinės saugos užtikrinimo sistema;

3) vykdant žaliavinės medienos, skirtos biomasės kurui, ir (ar) miško kirtimo liekanų ruošą. Žaliavinė mediena, skirta biomasės kurui, klasifikuojama vadovaujantis aplinkos ministro tvirtinamomis Apvaliosios medienos klasifikavimo ir ženklinimo taisyklėmis.

Siūlomu teisiniu reglamentavimu būtų užtikrinamas racionalesnis miško biomasės panaudojimas, sumažintas žalingas poveikis biologinei įvairovei.

11. Įstatymo 45 straipsnio pakeitimais išplečiama montuotojų apimtis – įtraukiami visi šilumos ir vėsumos sistemų projektuotojai ir montuotojai, bet ir energijos kaupimo įrenginių ir įkrovimo įrenginių montuotojai. Taip pat nustatomas įpareigojimas užtikrinti, kad būtų pakankamai apmokytų ir kvalifikuotų tokių technologijų montuotojų ir būtų imasi priemonių dalyvavimui tokiose mokymo programose skatinti.

12. Įstatymo 48¹ straipsnyje nustatyti, kad viešojo įstaiga Lietuvos energetikos agentūra, bendradarbiaudama su valstybės institucijomis, savivaldybėmis, perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų operatoriais, iki 2025 m. gegužės 21 d. sudarytų ir savo interneto svetainėje paskelbtų informacinio pobūdžio žemėlapi (toliau – žemėlapis), apimantį Lietuvos sausumos ir jūrinę teritorijas, kuriame būtų nurodomos teritorijos, kuriose galima AEI naudojančių elektrinių plėtra, teisės aktais nustatytos teritorijos, kuriose AEI elektrinių plėtra ribojama ar draudžiama, esama ir planuojama tinklų plėtra, esamos ir planuojamos prie tinklų prijungti elektrinės. Žemėlapio parengimo tikslas yra suteikti informaciją potencialiems investuotojams apie teritorijas, kuriose yra laisvų vietų atsinaujinančius išteklius naudojančių elektrinių plėtrai. Sudarant žemėlapi būtų atsizvelgiama į:

1) AEI prieinamumą, t. y. esamas ir ekonomiškai prieinamas technologijas, ir AEI gamybos taikant įvairias technologijos rūšis potencialą Lietuvos sausumos ir jūrinėje teritorijose, t. y. įvertinant technologiškai įmanomą potencialą;

2) numatomą energijos vartojimo paklausą, įvertinant galimą aktyvaus paklausos atsako lankstumą, numatomą sutaupyti kiekį dėl didesnio energijos vartojimo efektyvumo ir energetikos sistemos integraciją;

3) atitinkamos energetikos infrastruktūros, įskaitant perdavimo ir skirstomuosius tinklus, kaupimo įrenginių ir kitų lankstumo priemonių prieinamumą arba galimybę sukurti ar modernizuoti tokią tinklo infrastruktūrą ir kaupimo įrenginius.

Siūloma įtvirtinti, kad žemėlapyje būtų nurodomos iš atsinaujinančių energijos išteklių pagaminto nebiologinės kilmės kuro gamybos įrenginių plėtrai tinkamos teritorijos, jei tokią plėtrą numato strateginiai dokumentai.

Taip pat siūloma nustatyti, kad žemėlapis būtų reguliariai peržiūrimas ir atnaujinamas, taip pat būtų atnaujinamas, kai atnaujinami planavimo dokumentai. Direktyvoje nurodoma, kad žemėlapis turi būti atnaujinamas, kai atnaujinamas Nacionalinis energetikos ir klimato srities veiksmų planas, tačiau šis planas yra energetikos srities strateginio planavimo dokumentas, atitinkamai AIEĮ projekte nurodoma, kad žemėlapis atnaujinamas atnaujinant planavimo dokumentus.

13. Įstatymo 48² straipsniu perkeliama Direktyvoje 15c straipsnyje nustatyti reikalavimai. Atsižvelgiant į patvirtintą Nacionalinę energetikos nepriklausomybės strategiją⁴, kurioje prioritetą teikiamas vėjo elektrinių ir saulės šviesos energijos elektrinių plėtrai, Įstatymo 48² straipsnyje siūloma nustatyti, kad viešojo įstaiga Lietuvos energetikos agentūra, remdamasi pagal Įstatymo 48¹ straipsnį parengtu žemėlapiu, organizuotų sausumos vėjo elektrinių ir saulės šviesos energijos elektrinių paspartintos atsinaujinančių išteklių energijos plėtos zonų plano (planų) (toliau – Paspartintos plėtos zonų planas), taip pat plano (planų), kuriame (kuriuose) būtų nustatytos zonos tinklų ir kaupimo infrastruktūros, reikalingos Paspartintos plėtos zonų planuose numatytoms atsinaujinančių išteklių energiją naudojančioms elektrinėms (įrenginiams), integruoti į elektros energetikos sistemą, parengimą ir jo strateginį pasekmių aplinkai vertinimą (toliau – SPAV). Siūloma, kad Paspartintos plėtos zonų planas būtų rengiamas remiantis žemėlapiu, kuriame nurodomos tiek teritorijos, kuriose atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtra galima, tiek teritorijos, kuriose atsinaujinančių energijos išteklių elektrinių plėtra teisės aktais ir (ar) teritorijų planavimo dokumentais ribojama, t. y. rengiant Paspartintos plėtos zonų planą būtų įvertinamos tos žemėlapyje nurodomos teritorijos, kuriose atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtra yra galima, t. y. eliminavus teritorijas, kur plėtra draudžiama. Paspartintos plėtos zonų plane išskiriamos tik tos teritorijos, kuriose atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių, o būtent sausumoje

⁴ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XI-2133 „Dėl Nacionalinės darbotvarkės „Nacionalinė energetinės nepriklausomybės strategija“ patvirtinimo“ [XI-2133 Dėl Nacionalinės darbotvarkės „Nacionalinė energetinės nepriklausomybės strategija“ patvirtinimo \(e-tar.lt\)](#).

įrengiamų vėjo ir (ar) saulės šviesos energijos elektrinių, perdavimo ir (ar) skirstomųjų tinklų ir (ar) energijos kaupimo įrenginių plėtra galima neatliekant šių objektų poveikio aplinkai vertinimo. Paspartinos plėtos zonų plane taip pat numatomos teritorijos iš atsinaujinančių energijos išteklių pagaminto nebiologinės kilmės kuro gamybos įrenginių plėtrai, jei tokią plėtrą numato strateginiai dokumentai. Siūloma nustatyti, kad Paspartinos plėtos zonų planas nėra laikomas teritorijų planavimo dokumentu ir, siekiant užtikrinti kokybišką Paspartinos plėtos zonos plano rengimą, planą rengtų tik specialiojo teritorijų planavimo dokumentus turintys teisę rengti rengėjai, kaip numato Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas.

Atsižvelgiant į Direktyvos 15b straipsnio 2 dalies nuostatas, turi būti atliktas Paspartinos plėtos zonų plano SPAV. Rengiant SPAV apimties nustatymo dokumentą turėtų būti atsižvelgiama į nustatytus reikalavimus dėl poveikio paukščiams, kraštovaizdžiui vertinimo, o rengiant SPAV turėtų būtų vertinami ne konkretūs vėjo elektrinių modeliai, o galimi parametrai. SPAV vertinimo metu būtų identifikuojamas vėjo ir (ar) saulės šviesos energijos elektrinių bei joms reikalingos tinklų ir kaupimo infrastruktūros plėtos poveikis aplinkai ir nustatomos plėtos taisyklės ir poveikio mažinimo priemonės, tarp kurių gali būti ir privalomos bendros poveikio mažinimo priemonės, tokios kaip vėjo elektrinių stabdymas tam tikru laikotarpiu, detektorių ar kitos įrangos įdiegimas. Tai suteiks aiškumo vystytojams, kokių taisyklių reikės laikytis ir kokias poveikio mažinimo priemones taikyti. Tokiu būdu būtų sudaroma galimybė patvirtintuose Paspartinos plėtos zonų planuose numatytas vėjo elektrines ir (ar) saulės šviesos energijos elektrines bei joms reikalingą infrastruktūrą plėtoti neatliekant ilgai trunkančio išsamaus PAV tais atvejais, kai numatomų plėtoti elektrinių ir tinklų poveikis neviršytų elektrinių, vertintų SPAV metu, poveikio. Siekiant patikrinti, ar poveikis neviršijamas, būtų atliekama atranka dėl numatomos veiklos paspartintos plėtos zonoje PAV. Paspartinos plėtos zonų planą, kurio sudėtinė dalis būtų ir plėtos reikalavimai bei poveikio mažinimo priemonės, viešojo įstaiga Lietuvos energetikos agentūra teiktų tvirtinti energetikos ministrui, suderinus su aplinkos ministru. Siūloma nustatyti tokį Paspartinos plėtos zonų plano patvirtinimo terminą, kokį nustato Direktyva – iki 2026 m. vasario 21 d. AEI projekte siūloma, kad šis planas būtų ne rečiau kaip kartą per metus peržiūrimas ir atnaujinamas, kai atnaujinami planavimo dokumentai.

14. Siekiant aiškumo, siūloma Įstatymo 49 straipsnio 17¹ dalyje įtvirtinti, kad neatlikus šiame straipsnyje nustatytų informavimo procedūrų ir nesudarius privalomo susitarimo dėl atitikties visuomenės sveikatos saugos reikalavimams užtikrinimo ir (ar) susitarimo dėl veiklos žemės sklypuose sąlygų, statybą leidžiantis dokumentas neišduodamas.

Siekiant užtikrinti tvarią AEI plėtrą, Įstatymo 49 straipsnio pakeitimais siūloma numatyti, kad AEI plėtos procesai padėtų įgyvendinti principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“, kad kaupimo įrenginiai, kurie turi laikančiąsias konstrukcijas, kurių visos (ar jų dalys) sumontuotos statybos vietoje atliekant statybos darbus, tam tikrais atvejais galėtų būti įrengiami nekeičiant žemės paskirties, kad būtų aišku nuo kurio momento laikoma, kad yra planuojama statyti didesnės kaip 30 kW įrengtosios galios vėjo elektrinę. Taip pat siūloma įtvirtinti nuostatas kada vystytojų ir žemės sklypų savininkų susitarimai yra privalomi, kokie pavyzdiniai pranešimai turi būti siunčiami žemės sklypų ir statinių savininkams. Taip pat įtvirtinama pareiga registruoti juridinius faktus, susijusius su pranešimais, valstybės įmonėje Registrų centre (žemės sklypų savininkų vieno vėjo elektrinės stiebo atstume ir atstumu nuo vieno vėjo elektrinės stiebo iki keturių vėjo elektrinės stiebų). Taip pat įtvirtinama, kad juridinių faktų išregistravimas vyks Nekilnojamojo turto registro sistemos nuostatuose nustatyta tvarka. Nekilnojamojo turto registro sistemos nuostatuose bus įtvirtinama aiški juridinio fakto išregistravimo procedūra, t. y. kad juridinis faktas išregistruojamas, kai yra demontuojama elektrinė, kai turto (pvz., Žemės sklypo, esančio šalia elektrinės) savininkas kreipiasi su prašymu, nes žinoma, kad vystytojas nutraukė veiklą ir neketinama statyti elektrinės, tokiu atveju turėtų būti gaunamas ir vystytojo patvirtinimas, kad veiklos vykdymas nutrauktas, taip pat išregistruojama, kai vystytojui iškelta bankroto byla ir kiti svarbūs aspektai, kai būtų galima išregistruoti juridinius faktus nepažeidžiant nė vieno subjektų teisėtų interesų.

15. Įstatymo 55 straipsniu siekiama užtikrinti visų tikslų, nustatytų Įstatymo 1 straipsnio 4 ir 5 dalyse, pasiekimo stebėseną, Valstybės duomenų agentūrai numatant pareigą surinkti duomenis informaciją apie šio įstatymo 1 straipsnio 4 ir 5 dalyse nurodytų uždavinių pasiekimą.

16. Įstatymo 58¹ straipsniu siūloma numatyti bendradarbiavimo susitarimus dėl iš AEI pagaminto nebiologinės kilmės kuro kiekio ar jo dalies perdavimo tarp Lietuvos Respublikos ir kitų

valstybių narių numatant, kad tokie susitarimai galimi tik sudarius susitarimą su kita valstybe nare Vyriausybės nustatyta tvarka.

17. Įstatymo 59 straipsniu siekiama sukurti sąlygas vykdyti bendrus AEI projektus sausumos ir jūrinėje teritorijoje. Siūloma nustatyti, kad Vyriausybė ar jos įgaliota institucija turi stengtis iki 2030 m. gruodžio 31 d. susitarti dėl bent dviejų bendrų AEI plėtros projektų sausumos ar jūrinėje teritorijoje, esančioje Lietuvos Respublikoje ar kitoje valstybėje narėje. Praplečiamas tokiuose bendruose projektuose galinčių dalyvauti subjektų sąrašas, įtraukiant vietos ir regionų institucijas. Nurodoma, kad Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, nustatydamą bendrus AEI projektus jūrinėje teritorijoje, turi atsižvelgti į poreikius, nustatytus Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje ir kiekvieno jūros baseino aukšto lygio strateginiuose integruoto jūrinio tinklo plėtros planuose ir dešimties metų visos Sąjungos tinklo plėtros plane. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, įgyvendindama bendrus projektus, įpareigojama teisingai paskirstyti bendrų projektų išlaidas ir naudą. Taip pat numatyta, kad pranešimas Komisijai apie bendrus projektus turi būti papildytas nurodant bendrą projektą bei datą, kada tikimasi, kad bendras projektas pradės veikti.

Atlikti pakeitimai prisidės prie spartesnio atsinaujinančios energijos generacijos augimo kuriant bendrus projektus ir leis Komisijai stebėti valstybių narių pažangą siekiant atsinaujinančios energijos tikslų.

AEI projektu tobulinant teisinį reglamentavimą AEI plėtrai siūloma:

Įstatymo 14¹ straipsnyje siūloma numatyti, kad asmenys, norintys pakeisti vykdomą ar planuojamą vykdyti energetikos veiklą į kitą, kuri pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. vasario 1 d. nutarimą Nr. 65⁵ priskiriama tai pačiai elektros energetikos sistemos pralaidumų grupei, nebūtų reikalaujama užtikrinti, kad veikla būtų keičiama tik tuo atveju, jeigu toje grupėje būtų laisvų pralaidumų visai elektrinės leistinai generuoti galiai. Šiuo atveju gamintojas, pakeitęs vykdomą veiklą, galėtų ją vykdyti su jam suteiktais esamais pralaidumais. Šios nuostatos užtikrins asmenų vykdomos energetikos veiklos tęstinumą bei teisėtų interesų, susijusių su atliktomis investicijomis, apsaugą.

Taip pat siūloma nustatyti, jog vykdoma ar planuojama vykdyti veikla elektros energetikos sektoriuje, gali būti keičiama ir tais atvejais, kai asmuo sutinka, kad būtų taikomi Elektros energetikos įstatymo 31 ir 39 straipsniuose ir Pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos aprašuose numatyti elektros energijos gamybos įrenginių prijungimo prie elektros tinklų pajėgumų arba eksploataavimo apribojimai.

Teisės aktų nuostatos numato, kad asmenys, gavę fiksuotą elektros energijos iš AEI tarifą ir prijungimo prie elektros tinklų nuolaidą, po skatinimo laikotarpio pabaigos privalo veikti rinkos sąlygomis. Esant dabartinei situacijai elektros energijos rinkoje, toks šių asmenų veikimas yra apsunkintas ypatingai asmenų, kurių elektrinės įrengtoji galia siekia iki 100 kW. Tokiose elektrinėse pagamintą elektros energiją rinkos sąlygomis yra sudėtinga realizuoti dėl šių elektrinių dydžio, jose gaminamo elektros energijos kiekio, gamintojams taikomų reikalavimų, susijusių su elektros energijos disbalanso valdymu, rinkoje veikiančių nepriklausomų elektros energijos tikėjų skaičiaus. Atsižvelgiant į tai, ir į Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijoje keliamus AEI plėtros tikslus, siekiant išsaugoti šiuo metu veikiančius elektros energijos gamybos pajėgumus, siūloma numatyti, kad fiksuotą elektros energijos iš AEI tarifą gavę asmenys, kuriems kaip skatinimas buvo suteikta ir prijungimo prie elektros tinklų nuolaida, pasibaigus 12 metų skatinimo laikotarpiui norėdami keisti vykdomą energetikos veiklą į kitą energetikos veiklą neturėtų grąžinti jiems suteiktos prijungimo prie elektros tinklų nuolaidos.

Siūloma nustatyti sutrumpintą konkretų terminą, per kurį asmuo, kurio teisės galimai pažeistos, turi teisę kreiptis su skundu į Tarybą.

Tokiu atveju būtų užtikrinta, kad vystytojai nepiktnaudžiautų gindami savo teises, siekdami galimai kitų tikslų, o jų siekiami gauti pralaidumai nebūtų rezervuojami kitų asmenų. Taip pat sumažėtų rizika, kad ginčo pralaimėjimo atveju kils naujų ginčų.

EEĮ ir EĮ projektais perkeliant Direktyvą:

1. Direktyvos 16c straipsnyje numatyta, kad leidimų išdavimo procedūra modernizuojant atsinaujinančius išteklius naudojančias elektrines, kai elektrinės galia padidėja ne daugiau kaip 15

⁵ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/25c7b3f0a2d211ed8df094f359a60216>

proc., ir jų prijungimui prie tinklų neviršytų trijų mėnesių, o vykdant atsinaujinančių išteklių elektrinių modernizavimą, kai galia padidėja daugiau kaip 15 proc., – šešių mėnesių. Pažymėtina, kad nepriklausomai nuo to, kiek padidėja elektrinės įrengtoji galia, kiekvienos elektrinės modernizavimas vertinamas individualiai ir šiam procesui atlikti atliekama atranka dėl PAV. Lentelėje pateikiami elektrinės modernizavimo etapai ir nustatyta, kad siekiant atitikti Direktyvos (ES) 2023/2413 nuostatas, būtina trumpinti kai kurių leidimų išdavimo terminus.

4 lentelė. Elektrinių modernizavimo etapai ir administracinių leidimų išdavimo terminai

Modernizavimo leidimas elektrinėms		
	Dienų skaičius:	Siūlomi pakeitimai
Išankstinės prijungimo sąlygos (neįskaičiuojama į terminą)	30	
Atrankos dėl PAV atlikimas (neįskaičiuojama į terminą)	-	
Atrankos sprendimas	14	
Modernizavimo leidimas elektrinėms	30	20
Prijungimo sąlygų gavimas (neįskaičiuojama į terminą)	30	
Techninio projekto parengimas (neįskaičiuojama į terminą)	-	
Prijungimo sutarties parengimas (neįskaičiuojama į terminą)	15	
Prijungimo sutarties pasirašymas (neįskaičiuojama į terminą)	15	
Statybą leidžiantis dokumentas (jei reikia) rekonstruojant statinį	30	
Statybos procesas – trukmė NEREGULIUOJAMA	-	
Techninės būklės patikrinimo pažyma (neįskaičiuojama į terminą)	30	
Statybos užbaigimas (deklaracija arba statybos užbaigimo aktas) (neįskaičiuojama į terminą)	14	
Leidimas gaminti elektros energiją	30	20
Dokumentų išdavimo trukmė	238	
Dokumentų, laikytinų leidimais (prijungimo, aplinkosauginis, plėtros, statybos, el. energijos gamybos), išdavimo trukmė	104	84

Atitinkamai Elektros energetikos įstatymo 17 straipsniu siūloma nustatyti, kad tiek leidimas modernizuoti iš atsinaujinančių išteklių elektros energiją gaminančią elektrinę ar elektros energijos gamybos įrenginį, tiek leidimas gaminti elektros energiją atlikus atsinaujinančių išteklių elektros energiją gaminančios elektrinės ar elektros energijos gamybos įrenginio modernizavimą, išduodami per 20 kalendorinių dienų nuo Licencijavimo taisyklėse ir Veiklos elektros energetikos sektoriuje leidimų išdavimo taisyklėse nustatyta tvarka pateikto prašymo bei visų reikalingų ir tinkamai įformintų dokumentų registravimo licencijas ar leidimus išduodančioje institucijoje dienos. Atsižvelgiant į siūlomus atlikti pakeitimus EEĮ projekte, atitinkamai siūloma suderinti ir EĮ nuostatas. Atliekamais pakeitimais būtų užtikrinta atitikti Direktyvos reikalavimus ir paspartintas modernizavimo procesas.

2. Elektros energetikos įstatymo 31 straipsniu siūloma įtvirtinti, kad perdavimo sistemos operatorius savo interneto svetainėje skelbtų informaciją apie tikrąjį laiką:

- 1) Lietuvos prekybos zonoje tiekiamos elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių dalį;
- 2) tiekiamos elektros energijos išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį;
- 3) jų savaitės trukmės prognozes.

Šie pakeitimai užtikrintų duomenų prieinamumą visuomenei.

3. Elektros energetikos įstatymo 48¹ straipsniu siūloma įtvirtinti, kad energijos kaupimo įrenginių savininkai galėtų susipažinti su energijos kaupimo įrenginio informacija, įskaitant energijos kaupimo įrenginio talpą, būklę, įkrovos būseną ir galios vertę. Šie pakeitimai užtikrintų duomenų prieinamumą visuomenei.

EEĮ projektu tobulinant teisinį reglamentavimą AEI plėtrai:

1. Dėl elektrinių patikros. Siekiant užtikrinti saugų ir patikimą vėjo elektrinių eksploatavimą ir gerinti eksploatuojamų vėjo elektrinių priežiūrą, siūloma nustatyti, kad Taryba, atsižvelgdama į elektros įrenginių įrengimo, eksploatavimo ir saugos reikalavimus, nustatytus elektros energetikos sektoriuje, asmenims, turintiems leidimą gaminti elektros energiją ir eksploatuojantiems didesnės kaip 100 kW įrengtosios galios vėjo elektrines, nustatytų technologinius, finansinius ir vadybinius pajėgumus, kuriuos tokie asmenys privalėtų atitikti leidimo gaminti elektros energiją galiojimo laikotarpiu;

2. Dėl atitikties techniniams reikalavimams. Elektros energetikos įstatymo 16, 21¹ ir 48² straipsniais reglamentuoti, kad jei gamintojas iki leidimo gaminti elektros energiją išdavimo neatitinka nustatytų reikalavimų, nurodytų tinklų operatorių Pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos aprašuose (pavyzdžiui, pateiktas ne visos apimties matematinis modelis, nėra pateikta matematinio modelio patikrinimo ataskaita, matematinio modelio veikimas neatitinka bandymo metu fiksuotų parametrų), kurie neturi neigiamos įtakos energetikos sistemos veikimui, tinklų operatorius pateikia raštą gamintojui ir Tarybai, kad minėti neatitikimai nedaro neigiamos įtakos energetikos sistemos veikimui, o gamintojas neatitikimus išsipareigoja įgyvendinti per 12 mėn. arba, kai statoma hibridinė elektrinė, kol bus pastatyti visi hibridinę elektrinę sudarantys gamybos įrenginiai. Atsižvelgiant į tai, kad techniniai reikalavimai, kurių gali neatitikti vystytojas ir kurie neturės neigiamos įtakos energetikos sistemos veikimui, yra techninio pobūdžio ir jų poreikį nustato Europos Sąjungos teisės aktai (pagal Reglamentą (ES) 2016/631, Reglamentą (ES) 2016/1388, Reglamentą (ES) 2016/1447, Reglamentą (ES) 2016/1719, Reglamentą (ES) 2017/1485, Reglamentą (ES) 2017/2195 ir Reglamentą (ES) 2017/2196) ir dėl jų poveikio sprendimą gali priimti tik tinklų operatorius, matantis realią situaciją energetikos sistemoje, siūloma įstatymu nenustatyti konkrečių reikalavimų, ir siūlyti juos įtvirtinti tinklų operatorių rengiamuose ir Tarybos tvirtinamuose Pasinaudojimo elektros tinklais aprašuose. Taip pat, vadovaujantis EEĮ 9 straipsnio 47 punktu, viena iš Tarybos funkcijų yra tvirtinti perdavimo sistemos operatoriaus parengtas sąlygas, metodikas ir (ar) kitus teisės aktus (dokumentus), kurių reikalaujama pagal Reglamentą (ES) 2016/631, Reglamentą (ES) 2016/1388, Reglamentą (ES) 2016/1447, Reglamentą (ES) 2016/1719, Reglamentą (ES) 2017/1485, Reglamentą (ES) 2017/2195 ir Reglamentą (ES) 2017/2196. Taip pat siekiant sklandesnės AEI plėtros, suteikiant daugiau laiko elektros energijos gamintojams ar energijos kaupimo įrenginių savininkams užtikrinti teisės aktais nustatytų reikalavimų atitikimą, siūloma numatyti galimybę pratęsti 12 mėnesių terminą, per kurį gamintojas išsipareigojo pašalinti nustatytų neatitikimų, papildomiems 6 mėnesiams.

Gamintojas, norėdamas pasinaudoti tokia galimybe, privalėtų elektros tinklų operatoriui pateikti prievolių įvykdymo užtikrinimą, lygų 50 Eur/kW. Toks dydis nustatytas atsižvelgiant į šiuo metu nustatytą reglamentavimą dėl prievolių įvykdymo užtikrinimo dydžio bei skatina gamintoją laikytis nustatytų terminų reikalavimams atitikti.

Taryba, remdamasi tinklų operatoriaus pateikta informacija, išduotų leidimą gaminti elektros energiją. Atitinkamai būtų keičiamos Veiklos elektros energetikos sektoriuje leidimų išdavimo taisyklės, kuriose vienas iš privalomų dokumentų, reikalingų leidimui gaminti išduoti, būtų įrodymas, kad tinklų operatoriui gamintojas pateikė prievolių įvykdymo užtikrinimą.

Jeigu per nustatytą terminą gamintojas neatitinka nustatytų reikalavimų, tinklų operatorius pasinaudotų visu gamintojo pateiktu prievolių įvykdymo užtikrinimu, o techninės būklės patikrinimo pažyma būtų panaikinama, kas reikštų, kad gamintojas nesilaiko reguliuojamos veiklos sąlygų, tad Taryba, vadovaudamasi Energetikos įstatymo 21 straipsnio 5 dalies 2 dalimi, turėtų teisę sustabdyti, o nepašalinus neatitikimų, panaikinti išduotą leidimą gaminti elektros energiją.

Siūlomi pakeitimai užtikrintų lankstesnes sąlygas dėl leidimo gaminti išdavimo.

3. Dėl prievolių įvykdymo užtikrinimo dydžio. Elektros energetikos įstatymo 21¹ straipsnio 5 dalimi siūloma numatyti, kad kai tinklų operatorius pasinaudoja tik dalimi prievolių įvykdymo užtikrinimo vertinama:

1) 0,068 Eur/kW, kai leidimo plėtrai terminas lygus 24 mėn. (apskaičiuojama 50 eurų padalijus iš 24 mėnesius sudarančių dienų skaičiaus (730 dienų);

2) 0,034 Eur/kW, kai leidimo plėtrai terminas lygus 38 mėn. (apskaičiuojama 50 eurų padalijus iš 38 mėnesius sudarančių dienų skaičiaus (1 461 dienos);

Taip pat siūloma nustatyti, kad tinklų operatorius pasinaudotų dalimi prievolių įvykdymo užtikrinimo, kai:

1) gamintojas mažina elektrinės, hibridinės elektrinės ar kaupimo įrenginio leistiną generuoti galią ;

2) gamintojas per mėnesį laiko nesikreipia į Valstybinę energetikos reguliavimo tarybą dėl leidimo plėtrai ar leidimo kaupti išdavimo tinklų operatorius pasinaudotų tik dalimi prievolių įvykdymo užtikrinimo. Vertintina, kad šis neatitikimas neturėtų būti laikomas esminiu neatitikimu, dėl kurio tinklų operatorius turėtų pasinaudoti visu gamintojo pateiktu prievolių įvykdymo užtikrinimu.

Pakeitimai užtikrintų nuoseklumą įstatyme.

4. Dėl ketinimų protokolo

Elektros energetikos įstatymo 22 ir 48² straipsnių pakeitimais siūloma suderinti Statybos įstatymo ir Elektros energetikos įstatymo nuostatas, numatant specialiuosius reikalavimus Elektros energetikos įstatyme. Elektros energetikos įstatyme atsisakoma reikalavimo vystytojui rengti techninį projektą, numatant pareigą rengti techninius pasiūlymus ir techninį darbo projektą. Taip pat siūloma įtvirtinti, kad tinklų operatorius pradeda vertinti gamintojo pateiktus projektus tik tada, kai jie yra tinkamai pateikti.

Minėtais pakeitimais siūloma numatyti, kad vystytojas per 9 mėnesius privalo pateikti statybą leidžiantį dokumentą. Pagal Statybos įstatymo nuostatas, įsigaliosiančias 2024 m. lapkričio 1 d., reguliavimą itin supaprastinamas – nereikalaujama pateikti techninio projekto, vietoj jo turėtų pateikiamas supaprastintos apimties techniniai pasiūlymai, supaprastinti reikalavimai statybą leidžiančio dokumento gavimui. Taip pat pagal netrukus įsigaliosiančius Statybos įstatymo pakeitimus, statybą leidžiančiam dokumentui gauti reikia nuo 93 iki 113 dienų, t. y. apytiksliai 4 mėnesių. Vertinama, kad likęs 5 mėnesių terminas pakankamas projektiniams pasiūlymams parengti ir juos susiderinti su elektros tinklų operatoriumi. Nustačius 9 mėnesių terminą, elektros tinklų operatoriui jau per 9 mėnesius taptų žinoma, ar gamintojas yra pajėgus įgyvendinti projektą ir laikytis ketinimų protokole įtvirtintų terminų bei laiku įgyvendinti projekto etapus.

Taip pat siūloma numatyti, kad techninis darbo projektas pateikiamas likus 24 mėnesiams iki leidimo plėtrai galiojimo pabaigos. Toks pasiūlymas pateiktas atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad prijungimo paslauga turi būti suteikta per 22 mėnesių ar ilgesnį laikotarpį. Šis terminas (22 mėnesių) negali būti keičiamas atsižvelgiant į tai, kad tai yra objektyviai trumpiausias terminas atlikti projekto ekspertizę, suorganizuoti viešąjį pirkimą ir įgyvendinti statybos darbus. Papildomai pažymėtina, kad pagal šiuo metu galiojantį teisinį reguliavimą, gamintojai privalėjo likus atitinkamai 12 mėnesių ar 24 mėnesiams iki leidimo plėtoti galiojimo pabaigos pateikti statybą leidžiantį dokumentą, t. y. dokumentą, po kurio gavimo iš esmės galėjo prasidėti objekto statybos ir šioms statyboms buvo pakankamas 24 mėnesių terminas. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad įtvirtintas 24 mėnesių terminas užtikrina elektros tinklų operatoriaus ir gamintojų interesų pusiausvyrą.

Elektros energetikos įstatymo 22 straipsnio pakeitimu siūloma suteikti galimybę vystytojams atskirti vystomus elektrinių projektus į kelis atskirus projektus, taip užtikrinant palankesnes finansavimo galimybes ir galimybes sumažinti kitas kylančias projektų valdymo rizikas. Elektrinių atskyrimas leistų diversifikuoti įrangos bei rangos tiekėjus, taip užtikrinant konkurencingus pasiūlymus, statybų grafiko etapiškumą, potencialų sąnaudų mažinimą ir sutaupymą. Taip pat leistų pasirašyti elektros pirkimo–pardavimo sutartis su skirtingais tiekėjais, kas vystytojui leistų diversifikuoti pajamų srautus ir taip užtikrinti projektų finansinį stabilumą. Taip pat atskirtas elektrinės padarytų patrauklesnes platesniam potencialių investuotojų ratui ir leistų finansavimą atlikti dalimis ir tai paspartintų projektų įgyvendinimą. Taip pat potencialiai dviejų mažesnės apimties projektų kreditingumas būtų geresnis, kas leistų gauti palankesnes finansavimo sąlygas ir terminus, palyginti su vienu dideliu projektu. Siekiant išvengti piktnaudžiavimo, siūloma įtvirtinti papildomus reikalavimus, numatančius, kad atskyrus elektrinę ji vis tiek priklausytų tam pačiam vystytojui, kuris vystė pirmąją elektrinę. Taip pat siūloma užtikrinti, kad bus išlaikomi tie patys pralaidumų prioritetai, kaip ir pirmosios elektrinės atveju, pvz., jeigu hibridinei elektrinei buvo suteiktas aukštesnis prioritetas, asmuo negali padalyti elektrinės galios, kad dėl to šis prioritetas pasikeistų (pvz., negali atskirti į vėjo ir saulės šviesos energijos elektrines); taip pat turi būti užtikrinama, kad dvi atskiros elektrinės bus prijungtos prie to paties tinklo, nekeičiant prijungimo taško, tad negalima atskirti elektrinės taip, kad viena elektrinė būtų prijungta prie perdavimo tinklo, o kita prie skirstomojo (pvz., 100 MW galios elektrinės

negalima išskaidyti į 6 MW ir 94 MW, kadangi 6 MW elektrinė turėtų būti jungiama prie skirstomojo tinklo); atskiriant hibridinę elektrinę turi būti užtikrinta, kad dvi hibridinę elektrinę sudarančios energijos rūšys būtų atskirtos vienodu principu, pvz., jei norima padalyti hibridinę elektrinę, tarkim, 40 procentų ir 60 procentų, tai viename projekte turėtų būti 40 procentų saulės šviesos energijos elektrinės ir 40 procentų vėjo elektrinės galios, o kitame parke turėtų būti 60 procentų saulės šviesos energijos elektrinės ir 60 procentų vėjo elektrinės galios. Taip pat atskiriant elektrines turi būti užtikrinta, kad nebus didinamos elektrinių galios. Siekiant užtikrinti, kad projektai būtų įgyvendinti, reikalaujama pateikti naujus prievolių įvykdymo užtikrinimus Elektros energetikos įstatymo nustatyta tvarka naujiems dviem projektams, o esamas prievolių įvykdymo užtikrinimas bus grąžinamas tik įsitikinus, kad pateikti nauji prievolių įvykdymo užtikrinimai. Taip pat naujuose ketinimų protokoluose ir leidimuose plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus įtvirtinami įsipareigojimų įvykdymo terminai nustatomi, atsižvelgiant į laikotarpį, kuris praėjo nuo pirminio ketinimų protokolo pasirašymo dienos iki naujų ketinimų protokolų sudarymo momento, arba nuo pirminio leidimo plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus išdavimo dienos iki naujų leidimų išdavimo momento, įsipareigojimų įvykdymo terminą apskaičiuojant kaip laikotarpį tarp pirminiame ketinimų protokole arba leidime plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus nustatytų įsipareigojimų įvykdymo terminų ir laikotarpio nuo pirminio ketinimų protokolo pasirašymo arba leidimo plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus išdavimo dienos iki naujų ketinimų protokolų sudarymo arba leidimo plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus išdavimo momento, skirtumą (pvz., jeigu numatyta, kad leidimas plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus galioja 36 mėnesius, tačiau nuo pirminio leidimo plėtoti išdavimo jau yra praėję 11 mėnesių, nauji leidimai plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus atskirtoms elektrinėms turėtų galioti 25 mėnesius);

5. Dėl Pasinaudojimo elektros tinklais aprašų rengimo. Siekiant mažinti administracinę naštą skirstomųjų tinklų operatoriams, aptarnaujantiems mažiau kaip 100 000 vartotojų, siūloma atsakyti prievolės rengti Pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos aprašus numatant, kad pasinaudojimas šių skirstomųjų tinklų operatorių tinklais vyktų taikant skirstomųjų tinklų operatoriaus, aptarnaujančio daugiau kaip 100 000 vartotojų, (šiuo atveju AB „Energijos skirstymo operatorius“) Pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos aprašą.

6. Įstatymo septintuoju skirsniu siūloma įtvirtinti reikalavimus vartotojams, siekiantiems prijungti vartotojo energetikos įrenginius prie elektros perdavimo tinklo. Siūloma nustatyti, kad vartotojas turėtų teisę kreiptis dėl išankstinių prijungimo sąlygų išdavimo (pagal poreikį), pagal kurias galės išvertinti prijungimo galimybę ir rezervuoti elektros tinklus. Numatyti, kad prijungimo sąlygos galioja 6 mėn., o priėmus sprendimą dėl projekto vykdymo, būtų kreipiamasi į perdavimo sistemos operatorių dėl ketinimų protokolo sudarymo ir pateikiamas prievolių įvykdymo užtikrinimas, lygus 15 Eur/kWh. 15 Eur/kWh dydis nustatytas siekiant nedidinti finansinės naštos vartotojams ir neužkirsti kelio vystyti projektų (pavyzdžiui, elektrolizės įrenginių). Atsižvelgiant į praktiką (toks dydis buvo nustatytas ir AEI gamintojams pradinėje jų vystymosi stadijoje), šis dydis nestabdytų technologijų plėtros, kai šios technologijos yra dar ankstyvoje vystymosi stadijoje, tačiau taip pat padėtų išvengti piktnaudžiavimo, kai vartojimo įrenginiai prijungiami prie perdavimo tinklo nevykdant projektų. Atsižvelgiant į tai, kad Statybos įstatymas nustato prijungimo sąlygų galiojimo terminus, siūloma numatyti, kad ketinimų protokolas galioja 5 metus, o gavus statybą leidžiantį dokumentą – kol galioja prijungimo sąlygos. Prievolių įvykdymo užtikrinimas galiotų 5 metus, o vėliau galėtų būti pratęsimas neribotą kartų skaičių (15 eurų dauginant iš planuojamo įrengti vartotojo energetikos įrenginio galios (kW) dauginant iš metų, kuriems norima pratęsti ketinimų protokolą). Siūloma nustatyti, kad esminės ketinimų protokolo sąlygos, kurias pažeidus nutraukiamas ketinimų protokolas ir nebetenkama tinklų rezervacijos, būtų šios:

1) per 1 mėn. kreiptis dėl vartotojo energetikos įrenginių prijungimo prie elektros perdavimo tinklų sąlygų išdavimo;

2) per 9 mėn. pateikti derinti techninį projektą;

3) likus 36 mėn. iki vartotojo energetikos įrenginių prijungimo prie elektros perdavimo tinklų sąlygų galiojimo pabaigos, gauti statybą leidžiantį dokumentą.

Atsižvelgiant į tai, kad vadovaujantis praktika viešieji pirkimai ir 330kV linijos statybos darbai trunka atitinkamai apie 8 mėn. ir 26 mėn., siūloma perdavimo sistemos operatoriumi nustatyti įsipareigojimą prijungti vartotojo energetikos įrenginį prie elektros perdavimo tinklo per 34 mėn. arba

per laikotarpį, per kurį vartotojas įsipareigoja pastatyti ar įrengti vartotojo energetikos įrenginius, jeigu tas laikotarpis yra ilgesnis kaip 34 mėn.

Prievolių įvykdymo užtikrinimas būtų grąžinamas visa apimtimi, kai prie elektros perdavimo tinklo yra prijungiamas vartotojo energetikos įrenginys, o pasinaudojama jo dalimi, atsižvelgiant į rezervuotų pralaidumų dienų skaičių, kai nutraukiamas ketinimų protokolas arba atsisakoma vartotojo energetikos įrenginių prijungimo prie elektros perdavimo tinklų sąlygų, arba nevykdomos esminės ketinimų protokolo sąlygos. Nustatytas 0,0082 Eur/kW dydis apskaičiuotas vadovaujantis principu, kuriuo apskaičiuota ir gamintojų prievolių įvykdymo užtikrinimo dalis: įvertinus tai, kad ketinimų protokolu rezervuojami tinklų pralaidumai, o ketinimų protokolas galioja 5 metus, 15 eurų padalijus iš 60 mėnesių sudarančių dienų skaičiaus (1 825 dienų).

Taip pat siekiant išvengti piktnaudžiavimo atvejų, kai vartotojai rezervuoja elektros tinklų pralaidumus neplanuodami realių projektų, siūloma įtvirtinti nuostatą, kad asmenys, kurie iki įstatymo priėmimo gaus prijungimo sąlygas vartotojo elektros įrenginių prijungimui prie elektros perdavimo tinklų, įsigaliojus Įstatymo septintajam skirsniui, privalės į tinklų operatorių kreiptis dėl ketinimų protokolo pasirašymo ir prievolių įvykdymo užtikrinimo. Tai paskatins investuoti į realiai įgyvendinamus projektus, o ne „rezervuoti“ elektros tinklus be aiškaus tikslo. Šios nuostatos įtvirtinimas taip pat užtikrins ir efektyvesnį elektros tinklų planavimą ir naudojimą, nes reikalavimas pasirašyti ketinimų protokolą ir pateikti prievolių įvykdymo užtikrinimą skatins vartotojus atsakingiau rezervuoti elektros tinklų pralaidumus, o tai leis tinklų operatoriams tikslingiau planuoti elektros tinklų pajėgumus, taip išvengiant nepanaudotų rezervacijų ir užtikrinant efektyvesnį elektros tinklų valdymą.

ADĮ projektu perkeliant Direktyvą ir tobulinant teisinį reguliavimą siūloma:

1. Patikslinti sąvoką „degalų tiekėjas“, atsižvelgiant į tai, kad degalų tiekimą, vadovaujantis Energetikos įstatymu, turi teisę vykdyti tik licencijuoti subjektai.

2. Tikslinamos nuostatos atskiriančios pareigas degalų tiekėjams ir gamtinių dujų transporto sektoriui tiekėjams, kadangi nuo 2025 m. sausio 1 d. įsigalioja įpareigojimai gamtinių dujų transporto sektoriaus tiekėjams, o jų pateikiami dokumentai skiriasi nuo dokumentų, kuriuos pateikia degalų tiekėjai. Pažymėtina, kad gamtinių dujų transporto sektoriui tiekėjai visais atvejais yra suprantami kaip subjektai tiekiantys bet kokią gamtinių dujų dalį, nepriklausomai nuo to ar tai yra tik gamtinių dujų ar biodujų ir gamtinių dujų mišiniai.

3. ADĮ šiuo metu yra nustatytas 15 procentų DAEI dalies bendrame galutiniame transporto sektoriaus energijos suvartojimo balanse tikslas, kuris keičiamas į 29 procentų tikslą atsižvelgiant į Direktyvos (ES) 2023/2413 nuostatas. Nors Direktyva (ES) 2023/2413 numato galimybę pasirinkti ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijų sumažėjimu grįstą tikslą, įvertinus tai, kad DAEI dalies bendrame galutiniame transporto sektoriaus energijos suvartojimo balanse tikslas užtikrina didesnę DAEI kiekį vidaus rinkoje ir tai, kad šiam tikslui įgyvendinti gali būti pritaikomas įvairus skatinamųjų daugiklių spektras, siūloma išlaikyti esamą, energinę vertę, pagrįstą schemą. 29 procentų DAEI dalies bendrame galutiniame transporto sektoriaus energijos suvartojimo balanse tikslas leis užtikrinti Lietuvos įsipareigojimų ES vykdymą, prisidės prie atsinaujinančių energijos išteklių dalies bendrame suvartojime tikslo įgyvendinimo ir atitiks Nacionalinėje energetikos nepriklausomybės strategijoje, Nacionaliniame energetikos ir klimato kaitos srities veiksmų plane ir Klimato kaitos valdymo darbotvarkėje iškeltus tikslus transporto sektoriaus dekarbonizacijai.

4. Atsižvelgiant į naujus ir padidintus tikslus yra keičiami ADĮ 16 straipsnyje nustatyti privalomi įpareigojimai degalų tiekėjams ir įpareigojimų apskaičiavimo bazė. Iki šiol galioję įpareigojimai yra didinami atitinkama dalimi, išlaikant laipsnišką metinį didėjimą, o įpareigojimų apskaičiavimo bazė išplečiama įtraukiant papildomus transporto sektorius – aviaciją ir jūrinį transportą. Kiekvienas degalų tiekėjas turės užtikrinti, kad iki 2030 m. DAEI dalis tiekiamų degalų balanse sudarytų nemažiau kaip 29 procentus. Nauji tikslai reikšmingai padidins DAEI paklausą rinkoje ir sutelks investicijas į DAEI gamybą. Atsižvelgiant į tai, kad degalų tiekėjai 2025 metams jau yra suplanavę degalų ir biodegalų pirkimus, taip pat ir į tai, kad degalų tiekėjai turės pritaikyti technines schemas ir rezervuoti logistinius pajėgumus bei pakartotinai įvertinti DAEI tiekimo grandines, reikia degalų tiekėjams suteikti pakankamai laiko pasiruošti, todėl ADĮ projektu siūloma numatyti, kad nuostatos, susijusios su augančiais DAEI tiekimo įpareigojimais ir įpareigojimų apskaičiavimo bazės pokyčiais, įsigaliojotų 2026 m. sausio 1 d.

5. Kadangi degalų tiekėjams nustatyti įpareigojimai ženkliai padidėja tam pačiam laikotarpiui iki 2030 m., siūloma nustatyti, kad apskaičiuojant degalų tiekėjų įpareigojimus būtų atsižvelgiama į visus Direktyvoje (ES) 2023/2413 numatytus energinės vertės daugiklius ir jų dydžius, numatant, kad pažangiesiems biodegalams ir nebiologinės kilmės degalams iš AEI būtų taikomas daugiklis 2, o tiekiant šį kurą į aviacijos ir jūrų transporto sektorius atitinkamai būtų taikomi daugikliai 2, 4 ir 3. Siūloma paskatinti elektros energijos tiekimą į transporto sektorių, nustatant, kad elektros energijai iš atsinaujinančių išteklių būtų taikomas daugiklis 4. Įtvirtinus siūlomą daugiklių mechanizmą degalų tiekėjai galėtų užtikrinti efektyviausius įpareigojimų įgyvendinimo būdus.

6. Šiuo metu ADI nenumato pakankamai lankstumo galimybių degalų tiekėjams, įgyvendinantiems DAEI tiekimo įpareigojimus, nėra galimybės DAEI apskaitos vienetų perkelti į kitus kalendorinius metus, todėl degalų tiekėjai yra priversti labai tiksliai suplanuoti įpareigojimų įgyvendinimą per metus. Atsižvelgiant į kitų valstybių praktiką ir įvertinus šiuo metu degalų tiekėjų sugeneruojamą papildomą DAEI apskaitos vienetų perteklių, ADI projektu numatytais pakeitimais siūloma užtikrinti, kad ne daugiau kaip 10 procentų degalų tiekėjo sugeneruotų DAEI apskaitos vienetų galėtų būti perkelti į ateinančius kalendorinius metus ir panaudojami tų metų įpareigojimų įgyvendinimui, tai leistų degalų tiekėjams viršyti einamųjų metų įpareigojimus didesne apimtimi nebijant, kad viršijus įpareigojimus jų sugeneruoti pertekliniai DAEI apskaitos vienetai bus panaikinti. DAEI apskaitos vienetų perkėlimui nustatoma išimtis, kuria numatoma, kad DAEI apskaitos vienetai negalėtų būti perkelti iš 2029 metų į 2030 metus, kadangi 2030 metai yra tie metai, kuriais valstybės narės turės atsiskaityti už tikslų įgyvendinimą, o DAEI apskaitos vienetų perkėlimas lemtų mažesnę faktiškai patiektų DAEI kiekį ir atitinkamai mažesnius valstybės rodiklius. DAEI apskaitos vienetai perkeliama su jiems priklausančiais atitinkamai atributais, atsižvelgiant į DAEI apskaitos vienetų pobūdį – pažangiųjų biodegalų DAEI apskaitos vienetai, DAEI apskaitos vienetai suteikti už elektros energiją arba paprasti DAEI apskaitos vienetai.

7. ADI 17 straipsnyje numatyta, kad kalendorinių metų pabaigoje Taryba, vertindama degalų tiekėjų įpareigojimus, turi dvi galimybes – įskaityti DAEI apskaitos vienetus arba juos panaikinti visa apimtimi, šiuo metu nėra alternatyvos įskaityti dalį apskaitos vienetų, arba perkelti dalį įpareigojimo į kitus metus. Siekiant užtikrinti, kad degalų tiekėjai nebūtų iš karto baudžiami ADI projektu yra siūloma nustatyti, kad Tarybos sprendimu ne didesnis kaip 5 procentų įpareigojimo trūkumas nelemtų visų DAEI apskaitos vienetų panaikinimo, bet galėtų būti perkeliama į kitus metus kaip papildoma degalų tiekėjo užduotis. Laikytina, kad 5 procentų dydis nėra reikšmingas, kad galėtų sukelti vidaus rinkos iškraipymus ar būtų neefektyviai administruojamas. Vertinama įpareigojimo dalis būtų perkeliama atsižvelgiant į tai ar tai bendras įpareigojimas ar atskiras pažangiųjų biodegalų įpareigojimas ir atitinkamai turėtų būti kompensuojama kitais metais.

8. Taryba įpareigota vertinti degalų tiekėjų pateiktas audito ataskaitas, tačiau ataskaitų įvertinimui skirtas terminas šiuo metu sudaro tik 30 dienų. Atsižvelgiant į tai, kad Taryba neturi pakankamai žmogiškųjų išteklių, o audito ataskaitos apima dešimtis tūkstančių degalų ir biodegalų siuntų, siekiant įvertinti visų registruotų degalų tiekėjų (16 tiekėjų buvo registruoti 2023 metais) vienu metu pateikiamas audito ataskaitas, šis terminas yra neproporcingai trumpas, todėl ADI projektu siūloma pailginti audito ataskaitų vertinimo laikotarpį iki 90 dienų, taip užtikrinant, kad Taryba turėtų pakankamai laiko detaliam išnagrinėti degalų tiekėjų pateikiamas audito ataskaitas apie į vidaus rinką patiektus DAEI. Kadangi audito ataskaitos turi būti peikiamos iki gegužės 31 d., Taryba turėtų pabaigti visus ataskaitų vertinimus iki rugpjūčio 31 d.

9. DAEI apskaitos vienetai yra sugeneruojami už į vidaus rinką patiektus degalus, šiuo metu ADI numato, kad DAEI apskaitos vienetai gali būti perleidžiami iki ateinančių metų kovo 1 d. Šis DAEI apskaitos vienetų perleidimo terminas daliai degalų tiekėjų būna per trumpas, todėl ADI projektu siūloma DAEI apskaitos vienetų perleidimo terminą pratęsti iki kovo 31 d. Ilgesnis DAEI apskaitos vienetų perleidimo laikotarpis po einamųjų metų pabaigos suteiktų daugiau laiko įsigyti trūkstamus arba parduoti perteklinius DAEI apskaitos vienetus, manytina kad tai paskatintų prekybą DAEI apskaitos vienetais ir padidintų DAEI apskaitos vienetų pasiūlą. Pratęsus DAEI apskaitos vienetų perleidimo terminą sutrumpėja laikotarpis audito ataskaitos užsakymui ir parengimui, todėl atitinkamai siūloma iki gegužės 31 d. pratęsti ir galutinį audito ataskaitos pateikimo terminą. Iki šiol audito ataskaitos pateikimo terminas nebuvo pratęsiamas, todėl dalis degalų tiekėjų susidurdavo su sunkumais, kai reikėdavo ataskaitą papildomai koreguoti, todėl ADI projektu siūloma sudaryti

galimybę Tarybos sprendimu leisti degalų tiekėjui pratęsti audito ataskaitos pateikimo terminą 30 kalendorinių dienų esant pagrįstoms aplinkybėms. Atsižvelgiant į tai, kad nuostatų, keičiančių audito ataskaitų pateikimo terminus, įsigaliojimas numatytas nuo kalendorinių metų pradžios, t. y. nuo 2025 m. sausio 1 d., o Tarybos procedūros, susijusios su degalų tiekėjų įpareigojimų, taikomų praeitais kalendoriniais metais, įgyvendinimu, pradedamos gegužės 31 d., prasidėjusių ir nepasibaigusių nagrinėjimo procedūrų nebus, todėl pereinamosios nuostatos nėra numatomos.

10. Vadovaudamiesi ADĮ 16 straipsniu, degalų tiekėjai gali įgyvendinti pažangiųjų biodegalų dalies įpareigojimą tiekdami iš AEI pagamintą nebiologinės kilmės kurą, tačiau iki šiol nebuvo atsižvelgiama į iš AEI pagamintą nebiologinės kilmės kurą, kuris naudojamas kaip tarpinis produktas gaminant biodegalus ar įprastinius naftos degalus. ADĮ projektu įtvirtinamos galimybės įskaityti iš atsinaujinančių energijos išteklių pagamintą nebiologinės kilmės kurą, kuris naudojamas kaip tarpinis produktas gaminant biodegalus ar įprastinius naftos degalus į degalų tiekėjų įpareigojimus. Tai būtų naudinga degalų tiekėjams, kurie taip pat vykdo ir degalų gamybos veiklą.

11. ADĮ nenumato išimčių dėl biodegalų kiekio mineraliniuose degaluose, nors tokios situacijos yra galimos vadovaujantis Lietuvos Respublikos naftos produktų ir naftos valstybės atsargų įstatymu, kai po kaupiamojo laikotarpio valstybės atsargos viešosios įstaigos Lietuvos energetikos agentūros yra realizuojamos vidaus rinkoje su Energetikos ministerijos leidimu prieš tai tyrimais nustatčius, kad biodegalų įmaišymas į planuojamas realizuoti atsargas pažeistų privalomuosius degalų kokybės standartus. Siekiant užtikrinti, kad ADĮ neprieštarautų Lietuvos Respublikos naftos produktų ir naftos valstybės atsargų įstatyme numatytiems atvejams, siūloma nustatyti, kad tokiais atvejais taikoma išimtis neatleidžiant degalų tiekėjo, realizuojančio atsargas, nuo pareigos atitinkamą degalų kiekį patiekti kartu su kitomis degalų siuntomis.

12. ADĮ numatyta išimtis, kad 98 markės benzine neprivalo būti biodegalų, tačiau nėra detalizuojama, ar 98 markės benzinas yra įskaičiuojamas į bendrą degalų tiekėjo įpareigojimo bazę, todėl ADĮ nuostatos tikslinamos paaiškinant, kad 98 markės benzinas įtraukiamas skaičiuojant bendrą degalų tiekėjo įpareigojimo bazę.

13. Galiojančiame ADĮ numatyta, kad tiekdami arba parduodami benzina ar dyzelina, kuriame biodegalų koncentracija viršija 10 procentų degalų, tiekėjai DAEI apskaitos vienetų sistemoje turi nurodyti subjektus, kuriems degalų ir biodegalų mišinys buvo parduotas. Atsižvelgiant į tai, kad DAEI apskaitos vienetų sistemoje visais atvejais nurodoma informacija apie degalų pardavimą, šios nuostatos ADĮ projektu siūloma atsisakyti.

14. Atsižvelgiant į tai, kad ADĮ reglamentuojamas ne tik biodegalų, tačiau ir degalų iš AEI tiekimą, ADĮ 18 straipsnio 3 dalis tikslinama atitinkamai orientuojantis ne tik į biodegalų, tačiau ir į degalų iš AEI tiekimą, papildomai ADĮ 18 straipsnio 3 dalyje siūloma ilginti tvarumo ataskaitų pateikimo terminus, kadangi praktikoje pasitaiko atvejų, kad šias ataskaitas pateikti dažnai vėluojama ir tai trunka daugiau kaip 30 dienų. ADĮ 18 straipsnio 3 dalis taip pat papildoma ir nuostatomis, patikslinančiomis duomenų pateikimo reikalavimus taikomus nebiologinės kilmės kurui.

15. Naikinamas ADĮ 18 straipsnio 3 dalies 4 p. atsižvelgiant į tai, kad dažnu atveju didmeninis degalų tiekėjas degalus parduoda savo įmonių grupei priklausančiam mažmeniniam degalų tiekėjui, todėl nėra išrašomos atitinkamos sąskaitos ir nėra galimybės pateikti sąskaitos numerį.

16. Vadovaujantis ADĮ 18 straipsnio 9 dalimi, DAEI apskaitos vienetų sistemos dalyvių įmokos susiejamos su sugeneruotu DAEI apskaitos vienetų skaičiumi, kadangi pritaikant ADĮ numatytus daugiklius DAEI apskaitos vienetų skaičius gali būti padvigubinamas arba padidinamas keturis kartus, nors administravimo prasme atliekami tokie patys veiksmas, siūloma patikslinti, kad dėl daugiklių taikymo papildomai sugeneruoti apskaitos vienetai nėra papildomai apmokestinami.

17. ADĮ 21 straipsnyje reglamentuojamos pažangiųjų biodegalų ir iš AEI pagaminto nebiologinės kilmės kuro gamybai tinkamų naudoti žaliavų vertinimo procedūros, tačiau susiduriama su situacija, kuomet iš AEI pagaminto nebiologinės kilmės kuro gamyba nėra vykdoma iš biologinės kilmės žaliavų, todėl ADĮ 21 straipsnio nuostatos neatitinka realios situacijos. ADĮ projektu siūloma apsiriboti tik biologinės kilmės žaliavų vertinimu, kuris užtikrintų Direktyvos (ES) 2018/2001 IX priede numatytą žaliavų panaudojimą Lietuvoje.

18. Degalų tiekėjai įpareigojami teikti informaciją apie DAEI į Europos Sąjungos kuriamą degalų duomenų bazę, kuri vėliau galės būti naudojama kaip pagrindinis instrumentas stebint ir prižiūrint DAEI tiekimo grandinės visos Europos Sąjungos mastu. Ilgainiui planuojama užtikrinti, kad

Europos Komisijos administruojamos Sąjungos degalų duomenų bazės duomenimis būtų remiamasi administruojant nacionalinę DAEI apskaitos vienetų sistemą ir vertinant degalų tiekėjų įpareigojimų įgyvendinimo statusą.

19. ADĮ numatyta, kad mažmeninės prekybos degalais vietose (degalinėse) turi būti prekiaujama degalų ir biodegalų mišiniais, tačiau vartotojai šiuo metu neturi galimybės įsitikinti, kokios rūšies ir iš kokių žaliavų pagamintais biodegalais yra prekiaujama degalinėse. Šiuo metu degalinėse nėra pateikiama informacija apie žaliavas, panaudotas gaminant biodegalus ir jų kilmę, siekiant atstovauti vartotojų interesams ir užtikrinti informavimą ADĮ projektu siūloma papildyti ADĮ 31 straipsnį, nustatant prievolę degalinių operatoriams skelbti informaciją apie degalinėse prekiaujamus degalų ir biodegalų mišinius, specifiskai nurodant, iš kokių pradinių žaliavų buvo pagaminti naudojami biodegalai ir kokia tų žaliavų kilmės šalis. Vartotojams būtų atskleista svarbi informacija, leidžianti jiems patiekti apsispręsti, ar naudoti biodegalus, pagamintus iš žaliavų, gautų Europos Sąjungoje, ar biodegalus, pagamintus iš žaliavų, gautų trečiosiose šalyse. Kadangi šie informaciniai įpareigojimai reikalauja papildomo laiko pasiruošimui, degalinių operatoriai turės atitinkamai paruošti vietas degalinėse arba sukurti tam reikalingas interneto svetaines ir surinkti agreguotą informaciją, taip pat atsižvelgiant į tai, kad įgyvendinamuosiuose teisės aktuose turės būti nustatyta informacijos skelbimo tvarka, siūloma, kad šios nuostatos įsigaliotų 2026 m. sausio 1 d.

20. ADĮ 32 straipsnyje yra nustatytos sankcijos už ADĮ nustatytų reikalavimų ir įpareigojimų nevykdymą, tačiau sankcijų taikymo apimtis yra ribota, kadangi nėra numatytų sankcijų už procedūrinių veiksmų nesilaikymą. Dėl šių sankcijų trūkumo Taryba susiduria su problemomis raginant degalų tiekėjus užsiregistruoti DAEI apskaitos vienetų sistemoje arba laiku pateikti audito ataskaitas, todėl ADĮ projektu suteikiami papildomi įrankiai Tarybai siekiant kontroliuoti degalų tiekėjų veiksmus, susijusius su registracija DAEI sistemoje ir audito ataskaitų pateikimu. Siūloma nustatyti, kad už šiuos pažeidimus būtų skiriamos iki 10 tūkst. eurų dydžio sankcijos degalų tiekėjams, tačiau prieš tai būtų apsiribojama atitinkamais Tarybos skiriamais įspėjimais. Sankcijų dydis nustatytas atsižvelgiant į Tarybos iki šiol skirtas sankcijas degalų tiekėjams už įpareigojimų, nustatytų ADĮ 16 str. 1 dalyje nevykdymą. 10 tūkst. eurų sankcija sudaro apie pusę mažiausios degalų tiekėjams skirtos sankcijos dydžio, todėl atsižvelgiant į degalų tiekėjų tiekiamų degalų apimtį, laikytina, kad 10 tūkst. eurų sankcija būtų proporcinga.

21. Šiuo metu ADĮ yra numatyta, kad elektros energija iš atsinaujinančių išteklių, tiekiamą į transporto sektorių per viešųjų įkrovimo prieigų operatorių valdomas įkrovimo prieigas, gali būti laikoma visiškai atsinaujinančia, jeigu tam yra panaudojamos atitinkamos elektros iš atsinaujinančių išteklių kilmės garantijos. ADĮ projektu įvedus daugiklius elektros energijai, tiekiamai į transporto priemones, turėtų būti suvienodinamos ir nuostatos, susijusios su elektros iš atsinaujinančių išteklių apskaičiavimu. ADĮ projektu Nr. 2 siūloma pakeisti elektros energijos apskaičiavimo taisykles, suvienodinant jas su Direktyvoje (ES) 2018/2001 numatytais taisyklėmis, kai elektra iš atsinaujinančių išteklių yra apskaičiuojama atsižvelgiant į galutinio elektros energijos suvartojimo vidutinę elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių dalį. Kadangi galutinio elektros energijos suvartojimo elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių dalis yra nuosekliai auganti, tai elektros energijos transporto sektoriui tiekėjai (įkrovimo prieigų operatoriai, vežėjai, autobusų parkai ir t. t.), kiekvienais metais už tą patį elektros energijos kiekį galėtų sugeneruoti daugiau DAEI apskaitos vienetų.

Įstatymų projektuose siūlomų nuostatų įsigaliojimas:

1	Direktyvos (ES) 2018/2001 nuostatos, išskyrus nuostatas, susijusias su leidimų išdavimu	2025-05-01
2	Direktyvos (ES) 2018/2001 nuostatos, susijusios su leidimų išdavimu	2025-01-01
3	Nuostatos, kurioms reikalingi poįstatyminiai teisės aktai	2025-05-01
5	ADĮ nuostatos, numatančios įpareigojimų bazės apskaičiavimo pokičius	2026-01-01
6	ADĮ nuostatos, numatančios didesnius degalų tiekėjų įpareigojimus	2026-01-01

7	ADĮ nuostatos, susijusios su informacijos apie biodegalų gamybą panaudotas žaliavas ir jų kilmę viešinimu	2026-01-01
8	Kitos nuostatos	Įsigalioja iškart

ADĮ įstatymo nuostatų įsigaliojimas nustatytas 2026 m. sausio 1 d., siekiant suteikti pakankamai laiko dalyviams pasiruošti pokyčiams ir užtikrinti numatytus įpareigojimus.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymų projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

Priėmus ADĮ projektą padidės DAEI kiekis transporto sektoriuje, dėl išaugusių tikslų atsiradęs didesnė DAEI paklausa rinkoje, tai paskatins investicijas į DAEI gamybos infrastruktūros plėtrą. Degalų tiekėjams bus sudarytos lankstesnės galimybės įgyvendinti ADĮ 16 straipsnyje nustatytus įpareigojimus. DAEI apskaitos vienetų perkėlimo į kitus kalendorinius metus galimybė sumažins degalų tiekėjų kaštus. Peržiūrėtas sankcijų mechanizmas leis proporcingiau taikyti ADĮ 32 straipsnyje nustatytas sankcijas, bus atsižvelgiama į papildomas aplinkybes ir degalų tiekėjai nebus iškarto baudžiami. Į Europos Sąjungos duomenų bazę įvedami duomenys susiję su DAEI gamyba ir tiekimu leis užtikrinti efektyvesnę DAEI siuntų kontrolę visos Europos Sąjungos mastu. Visuomenė bus labiau informuota apie degalinėse parduodamuose degaluose įmaišytus biodegalus ir jų kilmę.

Priėmus ADĮ projektą degalų tiekėjams taikomos DAEI tiekimo įpareigojimų įgyvendinimo schemos tobulinimas nepareikalaus papildomų valstybės biudžeto asignavimų. Priemonės, kurios prisidės prie alternatyviųjų degalų naudojimo plėtros bus įgyvendinamos per Nacionalinį energetikos ir klimato kaitos srities veiksmų planą ir jame suplanuotą finansavimą.

AIEĮ projekte nustatyti maksimalūs energijos iš AEI gamybos įrenginių, elektrinių ir energijos kaupimo įrenginių bei jų prijungimo prie perdavimo tinklų ar skirstomųjų tinklų leidimų išdavimo procedūros terminai ir trumpesnė leidimų išdavimo procedūra modernizuojant iš AEI elektros energiją gaminančią elektrinę ar elektros energijos gamybos įrenginį, sudarys palankesnes sąlygas vystyti AEI Lietuvoje plėtrai, kadangi leidimų išdavimo procedūra taps aiškesnė, trumpesnė ir AEI projektų vystytojams bus paprasčiau įsivertinti potencialias su planuojamais projektais susijusias rizikas. Šios nuostatos neturės neigiamo poveikio valstybės finansams ir administracinei naštai.

AIEĮ projekte siūlomas reguliavimas dėl paspartintų plėtros zonų sudarys sąlygas spartesnei atsinaujinančios energetikos plėtrai, kadangi atliekant paspartintų plėtros zonų plano SPAV bus nustatyti plėtros reikalavimai, kuriuos atitinkantys atsinaujinančius išteklius naudojantys elektros energijos gamybos projektai ir tinklai galės būti plėtojami neatliekant ilgai trunkančio PAV. Šis pakeitimas sudarys sąlygas atsinaujinančios energetikos projektų vystytojams greičiau ir mažesniais kaštais plėtoti projektus.

Įsigaliojus AIEĮ projekto nuostatomis dėl bioenergetikos sektoriaus teisinio reglamentavimo ir užtikrinus jų tinkamą įgyvendinimą, vadovaujantis įstatymų ir jų įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimais, bus pasiektos šios naudos:

- užtikrintas Direktyvos nuostatų perkėlimas į nacionalinę teisę;
- užtikrinama, kad biokuro gamyboje būtų laikomasi pakopinio naudojimo principo, t. y., kad miško biomasė būtų naudojama atsižvelgiant į jos didžiausią ekonominę ir aplinkosauginę pridėtinę vertę, laikantis nustatomų prioritetų tvarkos – biokuroi naudojama tik ta biomasė, kurios nebeįmanoma panaudoti medienos gaminiams, jų ilgesniam ir pakartotiniam naudojimui, perdirbimui;
- nustatomi konkretūs atvejai, kai esant pagrįstoms aplinkybėms leidžiama nukrypti nuo pakopinio biomasės naudojimo principo;
- nuosekliai mažinamas į aplinką išskiriamas ŠESD kiekis dėl biomasės kuro naudojimo šilumos ir elektros gamybos įrenginiuose, plečiant biokuro tvarumo ir ŠESD kiekio sumažėjimo kriterijų taikymo ribą bei nustatant ribines ŠESD kiekio sumažėjimo vertes, atsižvelgiant į šių įrenginių

bendrą vardinę galią, eksploatacijos pradžią ir eksploatacijos laikotarpį. Minėti pakeitimai neturės neigiamos įtakos valstybės biudžetui ir nesukurs administracinės naštos rinkos dalyviams.

AIEĮ projekte nustatyti AEI integravimo pramonės sektoriuje tikslai bei jiems pasiekti skirtos plėtros ir skatinimo priemonės prisidės prie to, kad Lietuvos pramonės įmonės išliks konkurencingos ES mastu bei pereis prie tvaresnio verslo modelio. Pažymėtina, kad apyvartinių taršos leidimų (toliau – ATL) sistemoje dalyvaujančioms įmonėms prisitaikymas prie AIEĮ projekte numatyto su AEI integravimu pramonės sektoriuje susijusio reguliavimo leis sumažinti ATL skiriamas lėšas. Taigi, investicijos į AEI integravimą pramoniniuose procesuose ilgalaikėje perspektyvoje gali prisidėti prie pramonės įmonių konkurencingumo didėjimo bei naujų pramonės įmonių kūrimosi. Taip pat, tikimasi, jog savanoriškų produktų, kurie kaip teigiama, pagaminti naudojant AEI arba iš AEI pagamintą nebiologinį kurą, ženklavimo sistemų skatinimas suteiks vartotojams pasitikėjimo bei padidins tvarios produkcijos patrauklumą. Pažymėtina, jog pramonės sektoriaus įmonės, kurioms šis reguliavimas bus taikomas, jau atlieka reikalingus veiksmus, kad būtų laiku ir reikiama apimtimi pereita prie AEI integravimo pramoniniame procese, tam bus skiriama Europos komisijos patvirtinta valstybės parama, ES struktūrinių fondų lėšos bei bankų finansavimas. Taip pat, vykdomos Nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plane numatytos esamos politikos priemonės, susijusios su AEI integravimu pramonės sektoriuje (P4-E: AEI panaudojimas pramonėje; P5-E: Taršių technologijų keitimas ir kt.).

Siūlomomis Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 49 straipsnio nuostatomis bus sudaromos sąlygos spartesnei atsinaujinančios energetikos plėtrai, nes bus užtikrinamas aiškesnis ir paprastesnis informacijos pateikimas visuomenei dėl planuojamų statyti vėjo elektrinių, todėl visi subjektai žinos procedūrų pabaigą, bus aiškios visų teisės ir pareigos ir nebus stabdomi planuojami vėjo elektrinių plėtros projektai.

EEĮ projekte numatyti pakeitimai, suteikiantys galimybę gamintojams užtikrinti energetikos įrenginių atitiktį techniniams reikalavimams po leidimo gaminti gavimo, turės teigiamą įtaką gamintojams, negalintiems laiku užtikrinti techninių reikalavimų, neturinčių reikšmingos įtakos energetikos sistemai. Šiuo atveju gamintojai galėtų gauti leidimą gaminti, dalyvauti elektros energijos rinkoje ar parduoti elektros energiją pagal dvišales sutartis. Minėti pakeitimai neturės neigiamos įtakos valstybės biudžetui ir nesukurs administracinės naštos rinkos dalyviams.

EEĮ projekte numatyta pareiga vartotojams, kurių energetikos įrenginiai jungiami prie elektros perdavimo tinklo ir kurie nori rezervuoti tinklų galią ir pralaidumus, su perdavimo sistemos operatoriumi pasirašyti ketinimų protokolą ir pateikti prievolių įvykdymo užtikrinimą, garantuojantį, kad energetikos įrenginiai bus pastatyti ir prijungti prie elektros perdavimo tinklo. Šie pakeitimai turės neigiamos finansinės įtakos dideliems elektros energijos vartotojams, jungiamiems prie elektros perdavimo tinklo, tačiau tuo pačiu užtikrins efektyvų tinklų panaudojimą ir nedidins finansinės naštos elektros energijos vartotojams dėl tinklų išlaikymo. Siūlomas reguliavimas suteikia lankstumo, todėl vartotojas, nusprendęs nebevystyti projekto, bet kuriuo metu galės atsisakyti pralaidumų rezervavimo ir susigrąžinti visą ar dalį prievolių įvykdymo užtikrinimo. Priėmus minėtus pakeitimus vartotojams, jungiantiems energetikos įrenginius prie elektros perdavimo tinklo, padidės administracinė našta, kadangi į perdavimo sistemos operatorių reikės kreiptis dėl išankstinių prijungimo sąlygų išdavimo (neprivaloma), taip pat pateikti prašymą pasirašyti ketinimų protokolą ir kreiptis į banką dėl prievolių įvykdymo užtikrinimo suteikimo. Minėti pakeitimai neturės neigiamos įtakos valstybės finansams.

Siektinas tikslas diegti pažangias energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos technologijas neigiamų pasekmių neturės. Jam įgyvendinti taip pat nereikės papildomo finansavimo, kadangi pokyčiais siūlomi ne atskiri finansiniai ištekliai, o pastangos vertinimo metu skirti prioritetą pažangioms technologijoms. Įgyvendinus šį siektiną tikslą, padidės pažangių energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos technologijų dalis tarp naujai įrengtų atsinaujinančių išteklių energijos gamybos pajėgumų.

Įstatymu projektais ūkio subjektams bus sukeliami prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų našta, kurios dydis apskaičiuotas vadovaujantis Ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimo metodika, patvirtinta 2012 m. sausio 11 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 4. Apskaičiuotas prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų naštos dydis:

AIEĮ projektu sukeliami prisitaikymo išlaidų suma – 8236 eurai.

EEĮ projektu sukeliami prisitaikymo išlaidų suma – 199 968 eurai.

ADI projektu sukeliami prisitaikymo išlaidų suma – 3 840 726 eurai.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimti įstatymai neturės neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

AIEĮ projekte siūlomas reglamentavimas paskatins ir paspartins atsinaujinančios energetikos plėtrą, sudarys jai palankesnes sąlygas.

ADĮ projekte numatyti pakeitimai užtikrins DAEI paklausos padidėjimą, bus sudarytos sąlygos platesnio spektro DAEI naudojimui, padidės DAEI bendrame galutiniame energijos suvartojime. ADĮ projekto nuostatomis bus užtikrintos lankstesnės sąlygos degalų teikėjams, tačiau padidės ir jų atsakomybės dėl DAEI tiekimo apimčių. ADĮ projektas paskatins verslo subjektus peržiūrėti investicines kryptis ir orientuotis į DAEI gamybos pajėgumų plėtrą. ADĮ projektu bus patobulintas kontrolės ir priežiūros mechanizmas, leisiantis verslo subjektams geriau prisitaikyti prie priežiūros institucijų atliekamų veiksmų. ADĮ projekto įgyvendinamosiomis nuostatomis suteikiama daugiau laiko degalų teikėjams pasiruošti naujiems įpareigojimams, todėl 2025 m. įpareigojimai išlieka to paties lygio, o įpareigojimų apskaičiavimo bazės pokyčiai įsigalios 2026 m. sausio 1 d.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priėmus teikiamus Įstatymų projektus, nereikės priimti ar keisti kitų įstatymų.

9. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymų projektuose įtvirtinamos naujos sąvokos ir jas įvardijantys terminai derinami Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymų projektai atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos ir Europos Sąjungos teisės nuostatas.

11. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti.

Priėmus Įstatymų projektus:

Energetikos ministerija turės pakeisti:

1. Elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančių energijos išteklių, kilmės garantijų išdavimo, perdavimo ir jų galiojimo panaikinimo bei kilmės garantijų naudojimo priežiūros ir kontrolės, taip pat kitų valstybių narių išduotų kilmės garantijų pripažinimo Lietuvos Respublikoje taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2016 m. lapkričio 14 d. įsakymu Nr. 1-298 „Dėl Elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančių energijos išteklių, kilmės garantijų išdavimo, perdavimo ir jų galiojimo panaikinimo bei kilmės garantijų naudojimo priežiūros ir kontrolės, taip pat kitų valstybių narių išduotų kilmės garantijų pripažinimo Lietuvos Respublikoje taisyklių patvirtinimo“;

2. Dujų, pagamintų iš atsinaujinančių energijos išteklių, kilmės garantijų išdavimo, perdavimo ir jų galiojimo panaikinimo bei kilmės garantijų naudojimo priežiūros ir kontrolės, taip pat kitų valstybių išduotų kilmės garantijų pripažinimo Lietuvos Respublikoje taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. gegužės 21 d. įsakymu Nr. 1-158 „Dėl Dujų, pagamintų iš atsinaujinančių energijos išteklių, kilmės garantijų išdavimo, perdavimo ir jų galiojimo panaikinimo

bei kilmės garantijų naudojimo priežiūros ir kontrolės, taip pat kitų valstybių narių išduotų kilmės garantijų pripažinimo Lietuvos Respublikoje taisyklių patvirtinimo“;

3. Atsinaujinančių energijos išteklių dalies, palyginti su bendruoju galutiniu energijos suvartojimu apskaičiavimo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1-170 „Dėl Atsinaujinančių energijos išteklių dalies, palyginti su bendruoju galutiniu energijos suvartojimu apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“;

4. Degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių apskaitos vienetų sistemos administravimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2021 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. 1-379 „Dėl Degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių apskaitos vienetų sistemos administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

5. Pažangiųjų biodegalų ir nebiologinių skystųjų ir (ar) dujinių degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių gamybai tinkamų naudoti žaliavų vertinimo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos energetikos ministro, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. 1-382/D1-418/3D-879 „Dėl Pažangiųjų biodegalų ir nebiologinių skystųjų ir (ar) dujinių degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių gamybai tinkamų naudoti žaliavų vertinimo metodikos patvirtinimo“;

6. Degalinių įrengimo ir eksploatavimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. balandžio 16 d. įsakymu Nr. 1-37 „Dėl Degalinių eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“;

7. Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014 m. gruodžio 30 d. įsakymą Nr. 1-329 „Dėl Atsinaujinančių išteklių energijos gamybos įrenginius montuojančių specialistų rengimo atestacijai“;

8. Energetikos darbuotojų atestavimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 1-220 „Dėl Energetikos darbuotojų atestavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Energetikos ministras, suderinuss su aplinkos ministru, turės patvirtinti viešosios įstaigos Lietuvos energetikos agentūros parengtą Paspartinos plėtros zonų planą (planus), kuriame bus nustatytos zonos saulės šviesos energijos elektrinių ir (ar) vėjo elektrinių plėtrai, tinklų ir kaupimo infrastruktūrai, reikalingai paspartintos plėtros zonų plane (planuose) numatytoms atsinaujinančių išteklių energiją naudojančioms elektrinėms (įrenginiams), integruoti į elektros energetikos sistemą.

Vyriausybė turės pakeisti:

1. Veiklos elektros energetikos sektoriuje taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. rugpjūčio 7 d. nutarimu Nr. 829 „Dėl Veiklos elektros energetikos sektoriuje leidimų išdavimo taisyklių patvirtinimo“;

2. Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo energijai gaminti plėtros ir skatinimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 4 d. nutarimu Nr. 827 „Dėl Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo energijai gaminti plėtros ir skatinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Elektros tinklų operatoriai turės pakeisti Pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos aprašus.

Aplinkos ministerija turės pakeisti:

1. Planuojamos ūkinės veiklos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. spalio 16 d. įsakymu Nr. D1-845 „Dėl Planuojamos ūkinės veiklos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

2. Žemės naudojimo būdų turinio aprašą, patvirtintą 2005 m. sausio 20 d. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 3D-37/D1-40 „Dėl pagrindinės žemės naudojimo paskirties žemės naudojimo būdų turinio, žemės sklypų naudojimo pobūdžių sąrašo ir jų turinio patvirtinimo“, į patvirtintą sąrašą įtraukiant ir energijos kaupimo įrenginius.

Teisingumo ministerija turės pakeisti Nekilnojamojo turto registro nuostatus, patvirtintus Vyriausybės 2014 m. balandžio 23 d. nutarimu Nr. 379 „Dėl Nekilnojamojo turto registro nuostatų patvirtinimo“.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Įstatymų projektams įgyvendinti valstybės ar savivaldybės biudžetų lėšų nereikės. Viešoji įstaiga Lietuvos energetikos agentūra turės užtikrinti finansavimą, reikalingą AIEĮ projekte numatytoms funkcijoms, susijusioms su informacinio pobūdžio žemėlapiu, kuriame nurodomos teritorijos, kuriose galima atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtra, taip pat teritorijos, kuriose atsinaujinančių energijos išteklių elektrinių plėtra teisės aktais ribojama ar draudžiama, esama ir planuojama perdavimo ir skirstomųjų tinklų plėtra, esamos ir planuojamos prie perdavimo ir skirstomųjų tinklų prijungti elektrinės, parengimu bei Paspartinos plėtros zonų plano (planų) ir jo SPAV rengimo organizavimu. Šioms viešosios įstaigos Lietuvos energetikos agentūra funkcijoms atlikti reikės papildomų žmogiškųjų išteklių. Viešosios įstaigos Lietuvos energetikos agentūros vertinimu, reikalingas papildomas finansavimas 2 etatams šioms funkcijoms įgyvendinti. 2 etatų metinio darbo užmokesčio poreikio lėšų suma, įskaitant darbdavio socialinį draudimą, būtų 73,3 tūkst. eurų, iš jų socialinio draudimo įmokoms 1,3 tūkst. eurų, o įstatymų projektais numatomų funkcijų, susijusių su Atsinaujinančių išteklių energijos panaudojimo energijai gaminti galimybių žemėlapiu sudarymu, Paspartinos plėtros zonų plano ir jo SPAV atlikimo organizavimu, finansavimo poreikis 2025–2026 m. sudarytų apie 420,0 tūkst. eurų su pridėtinės vertės mokesčiu.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymų projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų nebuvo gauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai Įstatymų projektų žodžiai: atsinaujinantys energijos ištekliai, alternatyvieji degalai, biodegalai, pažangios energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos technologijos, kilmės garantija, paspartintos plėtros zona, pakopinis biomasės naudojimo principas, biomasės tvarumo ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo kriterijai, iš atsinaujinančių energijos išteklių pagamintas nebiologinės kilmės kuras.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Įgyvendinant AIEĮ projekto nuostatas viešoji įstaiga Lietuvos energetikos agentūra turės bendradarbiaudama su valstybės institucijomis, savivaldybėmis, perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų operatoriais, iki 2025 m. gegužės 21 d. (kaip nustato Direktyva) parengti ir savo interneto svetainėje paskelbti informacinio pobūdžio žemėlapi, apimančią Lietuvos sausumos ir jūrinę teritorijas, kuriame bus nurodomos teritorijos, kuriose galima atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtra, taip pat teritorijos, kuriose atsinaujinančių energijos išteklių elektrinių plėtra teisės aktais ribojama ar draudžiama, esama ir planuojama perdavimo ir skirstomųjų tinklų plėtra, esamos ir planuojamos prie perdavimo ir skirstomųjų tinklų prijungti elektrinės. Šiuo metu viešosios įstaigos Lietuvos energetikos agentūra jau yra skelbiamas žemėlapis [AEI plėtros galimybių žemėlapis – Lietuvos energetikos agentūra \(ena.lt\)](#), tačiau jis savo detalumu ir funkcionalumu neatitinka Direktyvos nuostatų, todėl turės būti sudarytas ir parengtas žemėlapis, vadovaujantis AIEĮ projekte siūlomomis įtvirtinti nuostatomis.

Įgyvendinant TA nuostatas, susijusias su siektinu tikslu dėl pažangių energijos iš AEI gamybos technologijų diegimo, Viešoji įstaiga Lietuvos energetikos agentūra turės pradėti rinkti ir skelbti informaciją apie skatinimo priemones energiją iš atsinaujinančių išteklių gaminančioms technologijoms taikančių institucijų ir įstaigų suteiktą skatinimą būtent pažangioms technologijoms.